

Ostrołęcki Obszar Strategicznej Interwencji – diagnoza potencjału rozwojowego i wyzwań społeczno-gospodarczych

Urząd Statystyczny w Warszawie

Opracowanie merytoryczne

Urząd Statystyczny w Warszawie, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych

pod kierunkiem

Anny Cacko, Justyny Wrocławskiej

Zespół autorski

Weronika Wyzińska-Semeniuk

Prace redakcyjne

Edyta Błaszczak, Iwona Cieciora, Aneta Czyżkowska, Edyta Kaźmierczak, Justyna Kotowoda, Teresa Kwiecień, Anna Pasterkowska, Marzena Suchecka, Dorota Sułkowska

Skład i opracowanie graficzne

Marta Nieścioruk, Weronika Wyzińska-Semeniuk

ISBN 978-83-63246-59-4

Publikacja dostępna na stronie Internetowej

<https://warszawa.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery>

Przy publikowaniu danych US prosimy o podanie źródła

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Warszawie przekazuje pierwszą z cyklu publikację poświęconą obszarom strategicznej interwencji w województwie mazowieckim. Publikacja zatytułowana „Ostrołęcki Obszar Strategicznej Interwencji – diagnoza potencjału rozwojowego i wyzwań społeczno-gospodarczych” stanowi kompleksowe opracowanie analityczne odnoszące się do wyzwań oraz potencjałów rozwojowych gmin tworzących ostrołęcki obszar strategicznej interwencji (OSI).

Analiza opiera się na założeniach i priorytetach zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ (SRWM) oraz obejmuje badanie zjawisk i procesów społeczno-gospodarczych zachodzących w OSI. Strategia wyznaczyła dwa typy OSI: problemowe oraz bieguny wzrostu. Ostrołęcki OSI został wskazany jako obszar problemowy, dla którego określono dwa kluczowe kierunki interwencji. Obejmują one obszary, których potencjał pozostaje niedostatecznie wykorzystany bądź które negatywnie oddziałują na pozostałe sfery życia społeczno-gospodarczego. W ostrołęckim OSI są to: poprawa dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój transportu kolejowego i niskoemisyjnego transportu zbiorowego oraz ochrona i wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego.

Prezentowane w publikacji informacje obejmują dane porównawcze z lat 2018 i 2024, co pozwala na obserwację i analizę trendów, które zaszły w tym czasie. Dane statystyczne pozyskano przede wszystkim na poziomie gmin, a wybrane zestawienia przedstawiono również w ujęciu regionalnym (podregion NUTS 3), co umożliwia szerszą perspektywę oceny sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Obok wyników dotyczących poszczególnych gmin, opracowanie prezentuje również informacje dotyczące działań o zasięgu ponadgminnym w obszarze OSI. Dotyczy to m.in. zagadnień takich, jak komunikacja publiczna czy inwestycje infrastrukturalne o charakterze krajowym, które wykraczają poza granice pojedynczych jednostek administracyjnych i mają kluczowe znaczenie dla całego regionu.

Analizę uzupełniają zestawienia tabelaryczne, które prezentują dane dotyczące ostrołęckiego OSI w relacji do wielkości i wskaźników wojewódzkich. Dla lepszego zobrazowania procesów i zjawisk, wybrane wskaźniki oraz trendy zilustrowano za pomocą wykresów, natomiast przekroje terytorialne zostały przedstawione na kartogramach, co ułatwia identyfikację przestrzennych uwarunkowań rozwoju.

Identyfikacja barier rozwojowych oraz analiza lokalnych potencjałów poszczególnych gmin w ramach OSI ma na celu wsparcie procesów rozwojowych regionu i może stanowić fundament do planowania działań interwencyjnych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Agnieszka Ajdyn

Warszawa, maj 2026 r.

Spis treści

Przedmowa	3
Ważniejsze skróty	7
Synteza	8
Podział i powierzchnia Ostrołęckiego Obszaru Strategicznej Interwencji	10
Rolnictwo	13
Turystyka	15
Ludność	18
Zasoby pracy	23
Podmioty gospodarki narodowej	24
Mobilność ludności	29
Transport	32
Infrastruktura komunalna	41
Finansowanie rozwoju lokalnego	43

Spis tablic

Tablica 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku	19
Tablica 2. Dobowa wymiana pasażerska na stacjach w obszarze ostrołęckiego OSI	34
Tablica 3. Organizatorzy publicznego transportu zbiorowego objęci w 2024 r. dopłatą ze środków Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych o charakterze użyteczności publicznej na terenie ostrołęckiego OSI	39
Tablica 4. Kwota dotacji dla beneficjentów z ostrołęckiego OSI w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego według powiatów ...	44
Tablica 5. Środki finansowe z Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021–2027 przeznaczone dla regionów słabiej rozwiniętych w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	45

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura powierzchni geodezyjnej w 2024 r.	11
Wykres 2. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej	11
Wykres 3. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji w 2024 r. ...	26
Wykres 4. Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto od przeciętnego wynagrodzenia w ostrołęckim OSI według sekcji PKD w 2024 r.	28
Wykres 5. Dofinansowanie z UE w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027 dla jednostek samorządu terytorialnego według powiatów	46

Spis map

Mapa 1.	Zasięg terytorialny Ostrołęckiego OSI	10
Mapa 2.	Lesistość w 2024 r.	12
Mapa 3.	Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r. ...	14
Mapa 4.	Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w 2024 r.	16
Mapa 5.	Gęstość zaludnienia	18
Mapa 6.	Współczynnik obciążenia demograficznego	20
Mapa 7.	Przyrost naturalny	21
Mapa 8.	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały	22
Mapa 9.	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	23
Mapa 10.	Podmioty gospodarki narodowej	25
Mapa 11.	Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem według gmin w 2021 r.	29
Mapa 12.	Dojeżdżający do pracy do Ostrołęki	30
Mapa 13.	Czas przejazdu samochodem do Ostrołęki w 2021 r.	31
Mapa 14.	Drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej w 2024 r.	33
Mapa 15.	Wymiana pasażerska w 2024 r.	35
Mapa 16.	Mapa skupień przystanków autobusowych w 2024 r.	37
Mapa 17.	Czynne przystanki komunikacji miejskiej w 2024 r.	38
Mapa 18.	Drogi dla rowerów	40
Mapa 19.	Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców	41
Mapa 20.	Odsetek korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców	42

Ważniejsze skróty

Skrót	Pełna nazwa
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
FEPW	Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej
gm. m.	gmina miejska
gm. w.	gmina wiejska
OSI	obszar strategicznej interwencji
SIP	System Informacji Pasażerskiej
STEP	Platforma na rzecz Technologii Strategicznych dla Europy
UE	Unia Europejska
UR	użytki rolne

Symbol	Skrócona nazwa
Sekcje PKD 2007	
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
BCDE	przemysł
B	górnictwo i wydobywanie
C	przetwórstwo przemysłowe
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja
F	budownictwo
G	handel; naprawa pojazdów samochodowych
H	transport i gospodarka magazynowa
I	zakwaterowanie i gastronomia
J	informacja i komunikacja
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	administrowanie i działalność wspierająca
O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne
P	edukacja
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	pozostała działalność usługowa
T	gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników oraz wytwarzające produkty na własne potrzeby
U	organizacje i zespoły eksterytorialne

Synteza

Ostrołęcki Obszar Strategicznej Interwencji (OSI)¹ zajmuje 6,5 tys. km², co stanowi 18,3% powierzchni województwa mazowieckiego. Region ten ma rolniczy i peryferyjny charakter, w którym lokalne walory współwystępują z ograniczeniami rozwojowymi, wpływając na tempo i kierunki rozwoju. Jednym z kluczowych potencjałów rozwoju obszaru jest środowisko przyrodnicze, w tym wysoki stopień zalesienia, wynoszący 30,5% powierzchni OSI w 2024 r. Uzupełniają go obszary prawnie chronione oraz walory krajobrazowe dolin rzek Narwi, Bugu i Omulwi, a także dziedzictwo kulturowe Kurpiowszczyzny, które stanowią podstawę turystyki przyrodniczej i weekendowej.

Istotnym elementem struktury funkcjonalnej obszaru jest rolnictwo. Wysoki udział użytków rolnych (63,9%) oraz znacząca skala hodowli bydła wskazują na jego dominującą rolę w gospodarce lokalnej. Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020 na terenie OSI znajdowało się 33,9% pogłowia bydła w województwie mazowieckim. Znaczny udział gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha, które obejmują ponad połowę użytków rolnych (57,3%), wskazuje na obecność relatywnie dużych jednostek, które mogą charakteryzować się wyższą efektywnością produkcji. Jednocześnie duża liczba gospodarstw małych (1–5 ha), stanowiących 31,3% wszystkich gospodarstw, może sprzyjać rozwojowi rolnictwa ekologicznego czy agroturystyki.

Pomimo tych uwarunkowań aktywność turystyczna pozostaje ograniczona. W 2024 r. w ostrołęckim OSI udzielono 128481 noclegów dla 69900 turystów, a średni czas pobytu wyniósł 1,8 noclegu, co wskazuje na dominację krótkookresowych form wypoczynku. Baza noclegowa na obszarze OSI jest niewielka w porównaniu z bazą noclegową województwa mazowieckiego. Według stanu w dniu 31 lipca 2024 r. na terenie OSI funkcjonowały 32 turystyczne obiekty noclegowe, stanowiące 5,6% zasobu województwa mazowieckiego. Niewielka liczba obiektów noclegowych oraz niski stopień wykorzystania miejsc noclegowych (19,2%) będący najniższym spośród wszystkich podregionów województwa, ograniczają rozwój funkcji turystycznej regionu.

Równolegle obserwuje się niekorzystne procesy demograficzne. W 2024 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym był wyższy o 3,6 p. proc. w porównaniu z 2018 r. i wyniósł 22,8%, natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym spadł o 3,6 p. proc. do 57,7%. Odnotowano wówczas ujemny przyrost naturalny (minus 2,89 na 1000 ludności) oraz ujemne saldo migracji (minus 3,07). Zgodnie z długookresową prognozą demograficzną, w 2035 r. obszar OSI będzie zamieszkiwać 346,8 tys. osób, co oznacza spadek liczby ludności o 5,2% w stosunku do 2024 r. Prognozowane zmiany w latach 2024–2035 obejmują zmniejszenie liczby osób w wieku przedprodukcyjnym o 20,1% oraz w wieku produkcyjnym o 7,0%, przy jednoczesnym wzroście populacji w wieku poprodukcyjnym o 11,9%. Tendencje te wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa, który może wpływać na wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne i społeczne oraz wymagać dostosowania systemów opieki i zabezpieczenia społecznego do zmieniającej się struktury demograficznej.

Zmiany demograficzne przekładają się na sytuację gospodarczą. W 2024 r. liczba pracujących zmniejszyła się o 0,3% względem roku poprzedniego, podczas gdy w województwie mazowieckim odnotowano wzrost o 0,8%. Spadek liczby pracujących współwystępuje z rozdrobnioną strukturą przedsiębiorstw, w której dominują małe podmioty o mniejszym zapotrzebowaniu na pracowników (w 97,3% podmiotów gospodarki narodowej liczba pracujących nie przekraczała 9 osób). Większe zasoby pracy koncentrują się natomiast w średnich i dużych firmach, zlokalizowanych głównie w Ostrołęce, Wyszkowie i Ostrowi Mazowieckiej, które pełnią ważną rolę w generowaniu miejsc pracy na tym obszarze.

¹ Obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne (Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju art. 5 pkt. 6b).

Ostrołęcki OSI pełni funkcję obszaru generującego migracje zarobkowe do innych ośrodków. Badanie dojazdów do pracy pokazało, że w 2021 r. 49,3 tys. mieszkańców OSI wyjeżdżało do pracy poza gminę zamieszkania, z liczby tej 3,4 tys. osób wyjeżdżało poza województwo mazowieckie. W 2021 r. iloraz przepływów wyniósł 0,72 wobec 3,67 w województwie mazowieckim, co wskazuje na znaczną mobilność mieszkańców i odpływ siły roboczej poza region. Spośród gmin wchodzących w skład ostrołęckiego OSI siedem charakteryzowało się przewagą osób przyjeżdżających do pracy nad osobami wyjeżdżającymi. Najwyższą atrakcyjnością rynku pracy wyróżniała się Ostrołęka, gdzie liczba osób przyjeżdżających do pracy była niemal trzykrotnie wyższa niż liczba osób wyjeżdżających, a wartość ilorazu przepływów wyniosła 2,88.

Istotnym ograniczeniem rozwojowym pozostaje niska dostępność transportowa. OSI charakteryzuje się jedną z najniższych dostępności kolejowych w województwie mazowieckim i w kraju², co osłabia spójność komunikacyjną. Brak infrastruktury kolejowej w powiecie makowskim powoduje wykluczenie mieszkańców z dostępu do pasażerskiego transportu kolejowego. Dodatkowym ograniczeniem pozostaje stan infrastruktury drogowej. W 2024 r. 47,3% dróg gminnych posiadało nawierzchnię twardą ulepszoną, natomiast pozostałe wymagały modernizacji. Jednocześnie poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną pozostaje niższy od średniej wojewódzkiej – dostęp do sieci gazowej wyniósł 27,9% (wobec 57,0% w województwie), a do sieci kanalizacyjnej 49,9% (wobec 71,8%).

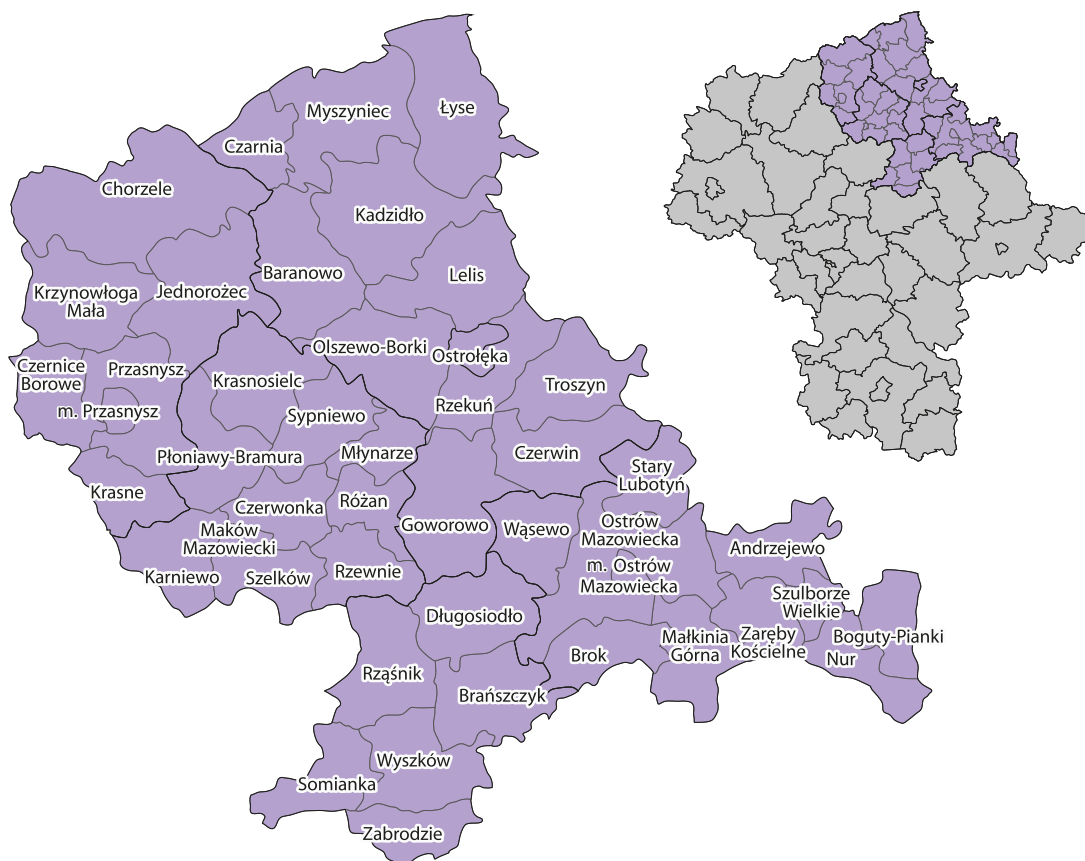
Ostrołęcki obszar strategicznej interwencji, zgodnie z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+, został wskazany jako obszar wymagający ukierunkowanego i skoordynowanego wsparcia publicznego. Działania te mają na celu ograniczanie dysproporcji rozwojowych w obrębie regionu oraz wzmacnianie spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej województwa. W ramach realizacji celów strategicznych gminy mają dostęp do różnych źródeł finansowania, obejmujących zarówno środki krajowe oraz europejskie. OSI objęty jest wsparciem publicznym realizowanym m.in. poprzez programy regionalne, w tym „Mazowsze dla równomiernego rozwoju”, finansowane ze środków budżetu województwa, a także fundusze europejskie, takie jak FEM 2021–2027, EFRR, EFS, WPR czy KPO. Wsparcie to stanowi istotny instrument ograniczania dysproporcji rozwojowych i wzmacniania potencjału rozwojowego ostrołęckiego OSI.

² Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego do Strategii Województwa Mazowieckiego 2030+, Warszawa 2022, str. 121.

Podział i powierzchnia Ostrołęckiego Obszaru Strategicznej Interwencji

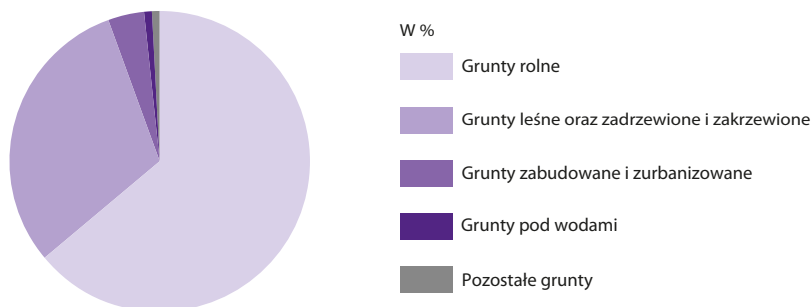
Ostrołęcki obszar strategicznej interwencji (ostrołęcki OSI) obejmuje podregion NUTS 3 ostrołęcki administracyjnie złożony z miasta Ostrołęki oraz powiatów: ostrołęckiego, makowskiego, przasnyskiego, ostrowskiego oraz wyszkowskiego. W skład obszaru wchodzi 46 gmin, z tego 4 miejskie (w tym miasto na prawach powiatu Ostrołęka), 37 wiejskich i 5 miejsko-wiejskich. Głównym ośrodkiem miejskim obszaru jest Ostrołęka zamieszkiwana przez 47,7 tys. osób według stanu na 31 grudnia 2024 r. Pozostałe gminy wyróżniające się pod względem liczby mieszkańców to gm. miejsko-wiejska Wyszków (39,2 tys.) oraz gminy miejskie Ostrów Mazowiecka (21,4 tys.) i Przasnysz (16,2 tys.).

Mapa 1. Zasięg terytorialny ostrołęckiego OSI

Największa pod względem powierzchni jest gmina miejsko-wiejska Chorzele (371 km²), a dalej gminy wiejskie: Ostrów Mazowiecka (283 km²) i Kadzidło (259 km²). Najmniejsze obszarowo są gminy miejskie: Maków Mazowiecki (10 km²), Ostrów Mazowiecka (22 km²) i Przasnysz (25 km²).

Wykres 1. Struktura powierzchni geodezyjnej w 2024 r.
Stan w dniu 1 stycznia

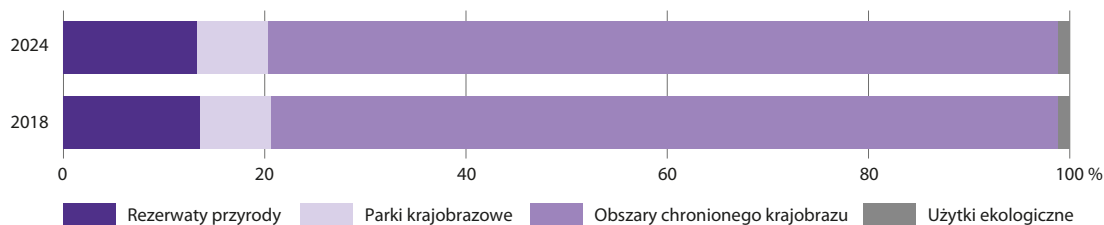

Dużą część powierzchni w 2024 r. zajmowały użytki rolne (63,9%). Dominowały wśród nich grunty orne, łąki i pastwiska trwałe. Największy udział użytków rolnych w powierzchni ogólnej gminy dotyczył gmin wiejskich: Andrzejewo (94,1%), Krasne (91,8%) i Karniewo (89,4%). Najmniejszą część powierzchni użytków rolnych zanotowano w gminie miejsko-wiejskiej Brok (22,9%), Ostrołęce (29,6%) i gminie wiejskiej Brańszczyk (44,7%).

Najbardziej zabudowane i zurbanizowane było miasto Ostrołęka (47,3% powierzchni ogólnej zajmowały grunty zabudowane i zurbanizowane) a następnie gm. miejskie: Maków Mazowiecki (31,3%), Ostrow Mazowiecka (30,2%), Przasnysz (20,9%) i gm. miejsko-wiejska Wyszaków (11,4%). Najniższe udziały tych terenów były w gm. wiejskich: Czarnia (1,9%), Sypniewo (2,1%) oraz Czerwonka, Krasnosielc, Łyse, Krzynowłoga Mała (po 2,4%).

Ważną rolę w przestrzennym układzie form ochrony przyrody w regionie odgrywają obszary chronionego krajobrazu wraz z rezerwatami przyrody oraz parkami krajobrazowymi. Ostrołęcki OSI znajduje się w obszarze funkcjonalnym zwanym „Zielonymi Płucami Polski”, który charakteryzuje się jednym z najcenniejszych w kraju i Europie systemów ekologicznych. Jego atrakcyjność związana jest m.in. z występowaniem obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w szczególności Puszczy Zielonej zwanej Kurpiowską, położonej w dorzeczu Narwi, z naturalnymi i niezniszczonymi obszarami leśnymi i utworzonymi na jej terenie rezerwatami³.

Wykres 2. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej
Stan w dniu 31 grudnia

W końcu 2024 r. powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona na obszarze ostrołęckiego OSI wyniosła 7,3 tys. ha (o 0,2% więcej niż w 2018 r.). Obszary te zostały wyznaczone na terenie 16 gmin. Największy ich udział w ogólnej powierzchni występował w gminach: Czernice Borowe

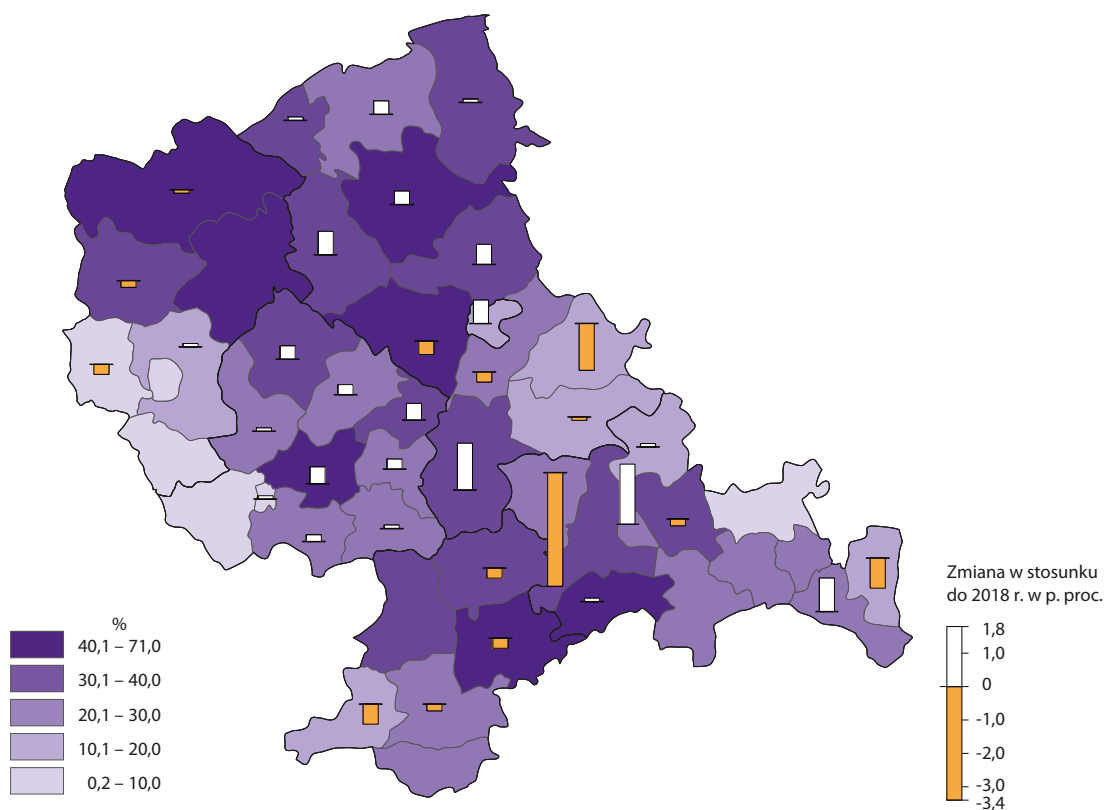
³ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Warszawa 2022, str. 121.

(32,7%), Nur (12,9%) i Karniewo (7,7%), najniższy zaś w gminach: Wąsewo (0,003%), Jednorożec (0,004%) i Rząśnik (0,02%).

W końcu 2024 r. powierzchnia rezerwatów przyrody na terenie OSI wynosiła 1,0 tys. ha, z czego największa część położona była w gminach Kadzidło (0,4 tys. ha) i Łyse (0,2 tys. ha). Parki krajobrazowe zajmowały 0,5 tys. ha (najwięcej w gminie Nur – 0,4 tys. ha). Powierzchnia obszarów chronionego krajobrazu wynosiła 5,7 tys. ha (Czernice Borowe – 3,9 tys. ha). Użytki ekologiczne liczyły 0,1 tys. ha (Brańszczyk – 0,06 tys. ha). Na obszarze OSI w końcu 2024 r. znajdowało się 249 pomników przyrody, przy czym najwięcej zanotowano ich w gminach: Chorzele (43), Wyszków (23) i Rzekuń (16).

W końcu 2024 r. powierzchnia gruntów leśnych na terenie OSI wyniosła 201,2 tys. ha, co stanowiło 23,8% ich ogólnej powierzchni w województwie mazowieckim. W porównaniu z 2018 r. powierzchnia gruntów leśnych w OSI zwiększyła się o 99,6 ha. W 2024 r. wskaźnik lesistości, przedstawiający udział powierzchni lasów w ogólnej powierzchni był bardzo zróżnicowany i kształtował się w gminach OSI na poziomie od 0,2% do 71,0%. Najwyższy odnotowano w gminach: Brok (71,0%), Jednorożec (48,9%) oraz Brańszczyk (45,9%), natomiast najniższy wystąpił w gminach: Przasnysz (0,2%), Andrzejewo (2,8%) oraz Krasne (4,6%). Wskaźnik lesistości najbardziej zmniejszył się w gminie wiejskiej Wąsewo (o 3,4 p. proc.), a najbardziej wzrósł w gminie miejskiej Ostrów Mazowiecka (o 1,8 p. proc.).

Mapa 2. Lesistość w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Lasy na terenie OSI w 2024 r. zajmowały obszar 198,2 tys. ha. W strukturze własnościowej lasów przeważały lasy publiczne (58,8%). Największy obszar lasów odnotowano w gminach: Chorzele (15,7 tys. ha), Jednorożec (11,5 tys. ha) oraz w gminie wiejskiej Ostrów Mazowiecka (11,2 tys. ha).

Rolnictwo

Strategia rozwoju województwa mazowieckiego 2030+ jako jeden z kierunków działań wskazuje nie tylko wykorzystanie potencjału przyrodniczego (w tym obszarów nadrzecznych i leśnych) na potrzeby rekreacyjno-wypoczynkowe, ale także rozwój rolnictwa ekologicznego. Gospodarka podregionu ostrołęckiego charakteryzuje się wysokim udziałem sektora rolnego z dominującą w skali obszaru hodowlą bydła.

Według wyników Powszechnego Spisu Rolnego, według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. na obszarze OSI funkcjonowało 31,1 tys. gospodarstw rolnych (14,9% gospodarstw w województwie mazowieckim). Spośród nich 99,8% stanowiły gospodarstwa indywidualne. Sprzedaż własnych produktów rolnych prowadziło 76,4% gospodarstw rolnych. Analizując dane według gmin odnotowano, że najwięcej gospodarstw sprzedających własne produkty rolne jest zlokalizowanych w gminach: Ostrów Mazowiecka – 1,1 tys. (4,5% na obszarze OSI), Kadzidło – 1,0 tys. (4,0%), Goworowo oraz Chorzele – po 0,9 tys. (odpowiednio 3,9% i 3,7%).

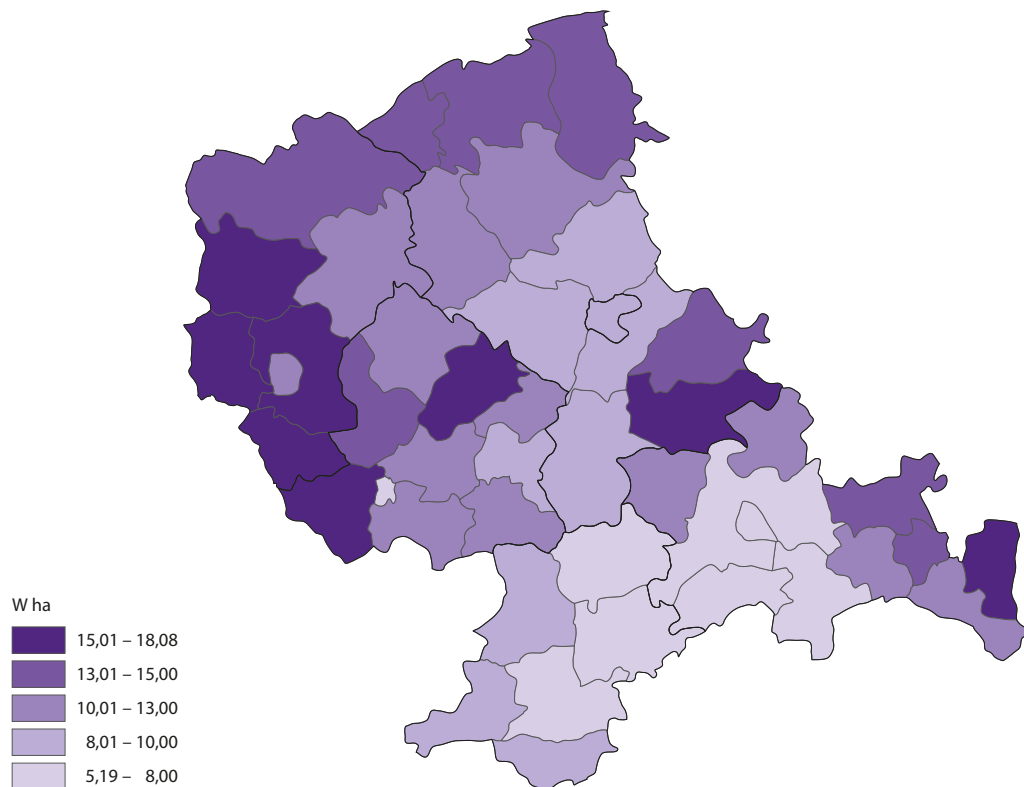
W 2020 r. powiaty: ostrołęcki, ostrowski i przasnyski posiadały największy odsetek pogłowia bydła w województwie mazowieckim, odpowiednio – 12,5%, 6,9% oraz 6,8%. Pogłowie bydła w gospodarstwach rolnych na terenie OSI wyniosło 396,2 tys. szt. (33,9% ogółu pogłowia bydła w województwie mazowieckim). Największe pogłowie bydła utrzymywano w gminach: Czerwin – 22,4 tys. szt., Łyse – 21,0 tys. szt. i Chorzele – 19,4 tys. szt.

Według wyników PSR 2020 powierzchnia użytków rolnych na obszarze OSI wyniosła 363,3 tys. ha w gospodarstwach rolnych ogółem. Użytki rolne stanowiły 18,3% użytków rolnych w województwie mazowieckim. W 2020 r. gospodarstwa o powierzchni przekraczającej 15 ha UR stanowiły 57,3% całkowitej powierzchni użytków rolnych (208,1 tys. ha).

W strukturze gospodarstw rolnych największą grupę stanowiły jednostki o powierzchni od 1 do 5 ha użytków rolnych (31,3% ogólnej liczby gospodarstw rolnych). Najmniej natomiast odnotowano gospodarstw o powierzchni do 1 ha UR łącznie (0,9%).

W 2020 r. najwięcej gospodarstw odnotowano w gminach: wiejskiej Ostrów Mazowiecka (4,5% ogółu gospodarstw w ostrołęckim OSI), miejsko-wiejskiej Chorzele (4,0%) i wiejskiej Goworowo (3,7%), a najmniej w gminach miejskich: Maków Mazowiecki (0,4%), Ostrołęka (0,5%) oraz Ostrów Mazowiecka (0,6%).

Mapa 3. Średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne w 2020 r.
Stan w dniu 1 czerwca

Według wyników PSR 2020 największa średnia powierzchnia użytków rolnych przypadająca na 1 gospodarstwo rolne wystąpiła w gminach: Krasne (18,08 ha), Krzynowłoga Mała (17,90 ha) i Czernice Borowe (17,59 ha), a najmniejsza w gminach: Brańszczyk (5,19 ha), Brok (5,46 ha) i Małkinia Górna (6,33 ha).

Turystyka

Podregion ostrołęcki ma potencjał, by wykorzystać współczesne trendy w turystyce, które w naturalny sposób wpisują się w jego unikalne walory przyrodnicze. Turyści coraz częściej szukają mniej popularnych lokalizacji, z dala od zgiełku dużych miast. Bliskość Warszawy sprawia, że podregion może pełnić funkcję turystyki weekendowej i jednodniowej – zwłaszcza dla mieszkańców stolicy i okolic.

W 2024 r. w podregionie ostrołęckim, w obiektach dysponujących co najmniej 10 miejscami noclegowymi, udzielono 128481 noclegów 69900 korzystającym. Średni czas pobytu turysty w turystycznych obiektach noclegowych wyniósł 1,8 noclegu. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych wyniósł 19,2% i był najniższy wśród wszystkich podregionów w województwie mazowieckim.

Badanie eksperymentalne Głównego Urzędu Statystycznego pt. „Walory turystyczne w powiatach i ich otoczeniu w 2024 r.”⁴ pozwala ocenić potencjał turystyczny poszczególnych powiatów i ich otoczenia, a także zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej. Wskaźnik walorów turystycznych (WaT) ma charakter syntetyczny i łączy miary cząstkowe obejmujące walory kulturowe (WaK), walory środowiskowe (WaS), bazę turystyczną (WaB) oraz czynniki destymulujące (WaD). Analiza powiatów wchodzących w skład ostrołęckiego OSI wskazuje na przewagę walorów środowiskowych przy jednocześnie niskim poziomie walorów kulturowych. We wszystkich powiatach najwyższe wartości wśród wskaźników dziedzinowych przyjmował komponent WaS, co potwierdza przewagę potencjału przyrodniczego w strukturze ich atrakcyjności turystycznej. Potencjał turystyczny tego obszaru ma przede wszystkim charakter przyrodniczy, jednak stopień jego wykorzystania jest zróżnicowany przestrzennie.

Najwyższą wartość wskaźnika WaT odnotowano w powiecie ostrołęckim (11,4), natomiast najniższą w mieście na prawach powiatu Ostrołęka (6,6). W przypadku Ostrołęki istotnym czynnikiem obniżającym poziom wskaźnika syntetycznego jest wysoki udział komponentu destymulującego (WaD). W powiecie ostrołęckim najwyższa wartość wskaźnika WaT wynika zarówno z wysokiego udziału walorów środowiskowych (WaS), jak i korzystnego efektu otoczenia. Zgodnie z przyjętą w opracowaniu GUS metodologią, wartość wskaźnika w danym powiecie uwzględnia również walory turystyczne powiatów sąsiednich w promieniu 48,564 km, które są dostępne dla turysty. Warto zauważyć, że powiat ostrołęcki korzysta na sąsiedztwie powiatu szczycieńskiego o wysokim WaT (23,1), a powiat wyszkowski na sąsiedztwie powiatu wołomińskiego (23,0).

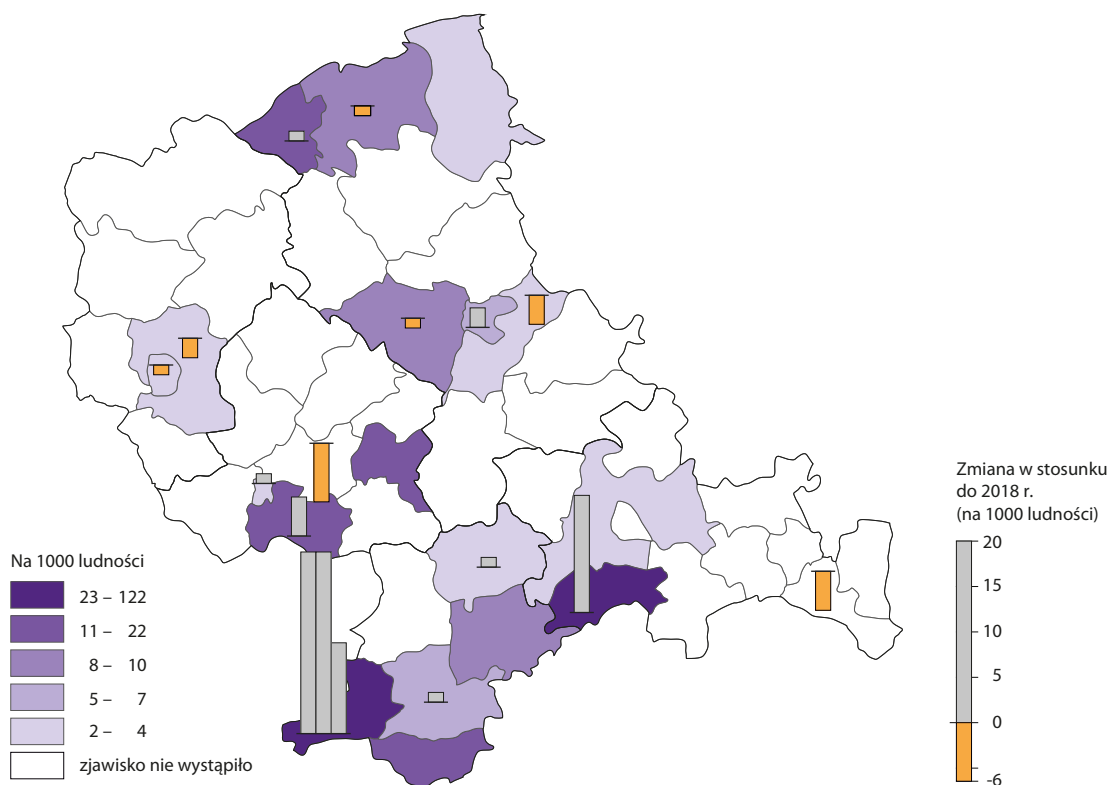
Powiat ostrołęcki pomimo najwyższego wskaźnika WaT nie odnotowuje największej liczby udzielonych noclegów. Pod względem liczby noclegów udzielonych w turystycznych obiektach noclegowych w 2024 r. najwyższą wartość osiągnął powiat wyszkowski (62,8 tys.), który ma najbardziej rozwiniętą bazę noclegową. W powiecie ostrołęckim udzielono 17,7 tys. noclegów w turystycznych obiektach noclegowych.

Baza noclegowa na obszarze OSI nadal jest niewielka w porównaniu z bazą noclegową województwa mazowieckiego. Według stanu w dniu 31 lipca 2024 r. na terenie OSI funkcjonowały 32 turystyczne obiekty noclegowe (5,6% wszystkich tego rodzaju obiektów w województwie mazowieckim) – o 2 mniej niż w 2018 r.

W końcu lipca 2024 r. w turystycznych obiektach noclegowych na przyjęcie turystów przygotowanych było ponad 2,0 tys. miejsc noclegowych, czyli o 18,9% więcej niż w analogicznym okresie 2018 r. Największy wzrost liczby miejsc noclegowych na 1000 ludności odnotowano w gminie Somianka (o 50 więcej niż w 2018 r.). Natomiast największy spadek wystąpił w gminie Czerwonka (o 6 miejsc mniej).

4 Główny Urząd Statystyczny, Walory turystyczne w powiatach i ich otoczeniu w 2024 r., <https://new.stat.gov.pl/portal-publikacje/walory-turystyczne-w-powiatach-i-ich-otoczeniu-w-2024-r> [dostęp 13.02.2026].

Mapa 4. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w 2024 r.
Stan w dniu 31 lipca

W 2024 r. turyści odwiedzający obszar OSI poszukiwali nie tylko usług noclegowych, ale również unikalnych wydarzeń kulturalnych, takich jak festiwale, warsztaty czy koncerty. W regionie odbywają się liczne imprezy folklorystyczne, w tym Miodobranie Kurpiowskie, Festiwal Kultury Kurpiowskiej czy Święto Folkloru Kurpiowskiego. Kluczową rolę w kulturalnej działalności pełnią centra kultury, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice. W 2024 r. na terenie OSI funkcjonowało 30 tego typu placówek, z czego 3 znajdowały się w Ostrołęce, a w pozostałych gminach działało po jednej jednostce (z wyjątkiem gmin: Andrzejewo, Brok, Czarnia, Czernice Borowe, Jednoróżec, Krasne, Krzynowłoga Mała, Młynarze, Nur, Ostrów Mazowiecka – gm. wiejska, Przasnysz – gm. wiejska, Rząśnik, Rzekuń, Stary Lubotyń, Sypniewo, Szulborze Wielkie, Wąsewo, Zaręby Kościelne, gdzie nie było takich podmiotów).

W 2024 r. centra kultury, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice zorganizowały 1,6 tys. imprez, co stanowiło spadek o 10,0% w porównaniu z 2018 rokiem. Najwięcej wydarzeń odbyło się w gminach Maków Mazowiecki (196 imprez; 11,9% wszystkich), Myszyniec (191; 11,6%), Wyszków (159; 9,7%) oraz Ostrołęka (110; 6,7%). W organizowanych imprezach uczestniczyło łącznie 278,3 tys. osób, co oznacza spadek o 34% w porównaniu z 2018 rokiem. Najwięcej uczestników przyciągnęły wydarzenia w gminach: Łyse (57,0 tys. osób), Myszyniec (35,1 tys.), Maków Mazowiecki i Wyszków (po 26,2 tys.) oraz Ostrołęka (23,0 tys.). Wśród zorganizowanych wydarzeń dominowały koncerty (22,8 % ogółu uczestników), festiwale i przeglądy artystyczne (18,1%), pokazy teatralne (14,1%) oraz wystawy (11,0%).

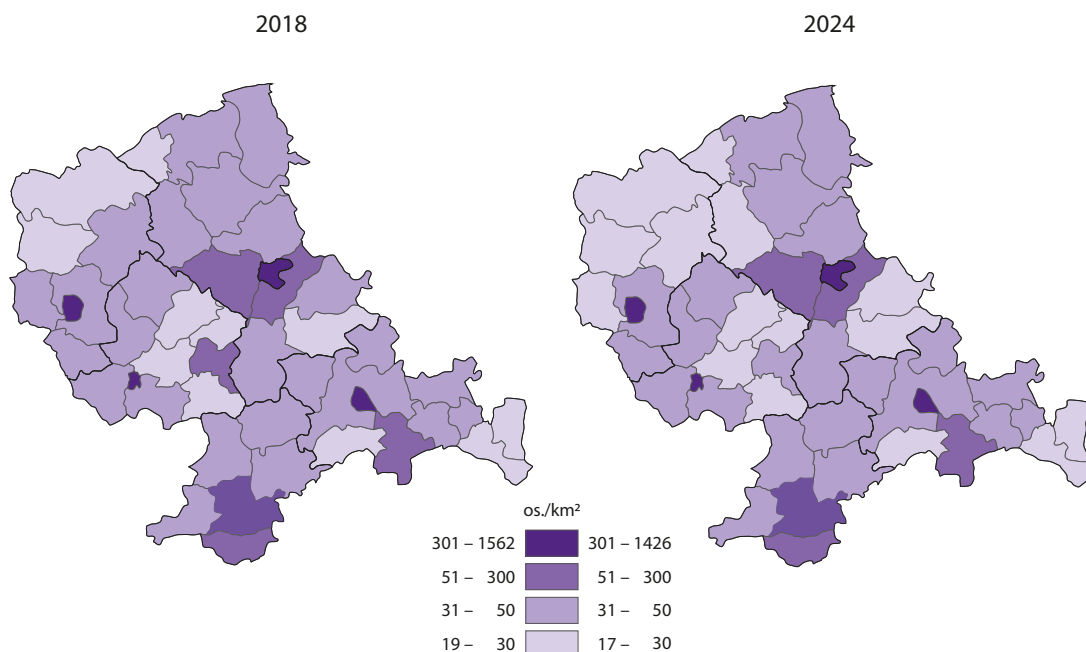
Obszar OSI jest również bogaty w obiekty i zabytki dziedzictwa kulturowego. W Ostrołęce znajdują się m.in. Muzeum Kultury Kurpiowskiej, Muzeum Żołnierzy Wyklętych, a także XVII-wieczne kościoły pw. św. Antoniego Padewskiego i pw. Nawiedzenia NMP czy św. Mikołaja Biskupa. W Ostrołęce można również zobaczyć Pomnik – mauzoleum żołnierzy poległych w bitwie pod Ostrołęką. W regionie można odwiedzić także XIX-wieczny drewniany kościół pw. św. Michała Archanioła we wsi Brodowe Łąki, młyn wodny w Czarnotrzewiu, dwór Burbonów w Przasnyszu oraz Zagrodę Kurpiowską w Kadzidle, a także Muzeum Kresów i Ziemi Ostrowskiej w Ostrowi Mazowieckiej.

Liczba odwiedzających muzea w regionie w 2024 r. wzrosła ponad dwukrotnie w porównaniu z 2018 r i wyniosła 86,0 tys. osób. Najwięcej osób odwiedziło muzea w Ostrołęce (45,5 tys., co stanowiło prawie 3-krotny wzrost w ciągu 6 lat). Wśród pozostałych gmin wyróżniały się Kadzidło (14,1 tys. osób) oraz gmina miejska Ostrów Mazowiecka (12,8 tys.).

Ludność

Według stanu na koniec grudnia 2024 r. obszar ostrołęckiego OSI zamieszkiwało 366 tys. osób, co stanowiło 6,7% ogółu mieszkańców województwa mazowieckiego. W latach 2018–2024 liczba mieszkańców tego obszaru zmniejszyła się o 5,2%, podczas gdy w całym województwie odnotowano wzrost o 1,9%. Spadek liczby mieszkańców dotyczył przeważającej większości gmin wchodzących w skład OSI, z największym spadkiem w gminach Czarnia i Sypniewo, gdzie liczba ludności zmniejszyła się o ponad 13% oraz Szulborze Wielkie (spadek o 12,6%). Jedynie w czterech gminach – Rzekuń (15,2%), Zabrodzie (4,8%), Olszewo-Borki (3,0%) oraz Lelis (2,6%) – zaobserwowano wzrost liczby mieszkańców. Zgodnie z długookresową prognozą ludności w 2035 r. teren OSI zamieszkiwać będzie 346,8 tys. osób, co oznacza, że na przestrzeni lat 2024–2035 liczba mieszkańców zmniejszy się o ok. 19 tys., tj. o 5,2%. Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym spadnie o 20,1%, w wieku produkcyjnym o 7,0%, natomiast w wieku poprodukcyjnym wzrośnie o 11,9%⁵.

Mapa 5. Gęstość zaludnienia
Stan w dniu 31 grudnia

Zmniejszenie liczby ludności na obszarze OSI wiąże się z towarzyszącymi zmianami w strukturze demograficznej. W analizowanym okresie udział osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o 3,6 p. proc., osiągając 22,8%, natomiast odsetek ludności w wieku produkcyjnym zmalał o 3,6 p. proc. do 57,7%. Udział dzieci i młodzieży (0–17 lat) pozostawał stabilny na poziomie 19,5%.

Ze względu na strukturę wiekową ludności, według kryterium ekonomicznego, w 2024 r. ostrołęcki OSI charakteryzował większy niż przeciętnie w województwie mazowieckim udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, a także poprodukcyjnym oraz mniejszy niż w województwie odsetek ludności w wieku produkcyjnym. Największy odsetek ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach:

⁵ Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Demograficznych, Prognoza ludności na lata 2023–2060, <https://publikacje.new.stat.gov.pl/portaal-publikacje/prognoza-ludnosci-na-lata-2023-2060> [dostęp 12.12.2025 r.].

Czarnia (65,1%) oraz Łyse i Myszyniec (po 62,2%), natomiast najmniejszy w gminach miejskich: Ostrołęka i Maków Mazowiecki (po 54,4%) oraz Przasnysz (54,8%). W latach 2018–2024 największy spadek odsetka tej grupy wiekowej miał miejsce w gminach: Płoniawy-Bramura i Ostrołęka (o 5,6 p. proc.) oraz Sypniewo (o 5,5 p. proc.). Natomiast wzrost omawianego odsetka zanotowano jedynie w gminie Czarnia (o 1,4 p. proc.).

Największy wzrost udziału odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym zanotowano w gminach: Rzekuń i Krzynowłoga Mała (po 2,0 p. proc.) oraz Brańszczyk (o 1,7 p. proc.). Największy spadek odsetka tej grupy wiekowej wystąpił w gminach: Czarnia (o 3,5 p. proc.), Krasnosielc (o 1,4 p. proc.) oraz Rząśnik (o 1,1 p. proc.).

Największy wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym stwierdzono w gminach: Ostrołęka i Sypniewo (po 5,8 p. proc.) oraz Maków Mazowiecki (o 5,3 p. proc.). W żadnej z gmin OSI nie odnotowano spadku odsetka tej grupy wiekowej.

Starzenie się społeczeństwa powoduje zmiany w relacjach pokoleniowych. W 2018 r. indeks starości⁶ dla OSI wynosił 96, a w 2024 r. wzrósł do 122. Najwyższą wartość indeksu starości odnotowano w gminach: Nur (209), Maków Mazowiecki (185) i Boguty-Pianki (173). Gminy, w których zarejestrowano najniższą wartość wskaźnika starości to: Lelis (69), Rzekuń (75), Łyse (80), Olszewo-Borki (89), Kadzidło (95) oraz Myszyniec (96). Wartości wskaźnika zbliżone do 100 odnotowano w gminach: Jednorzec, Rząśnik, Chorzele oraz Zabrodzie.

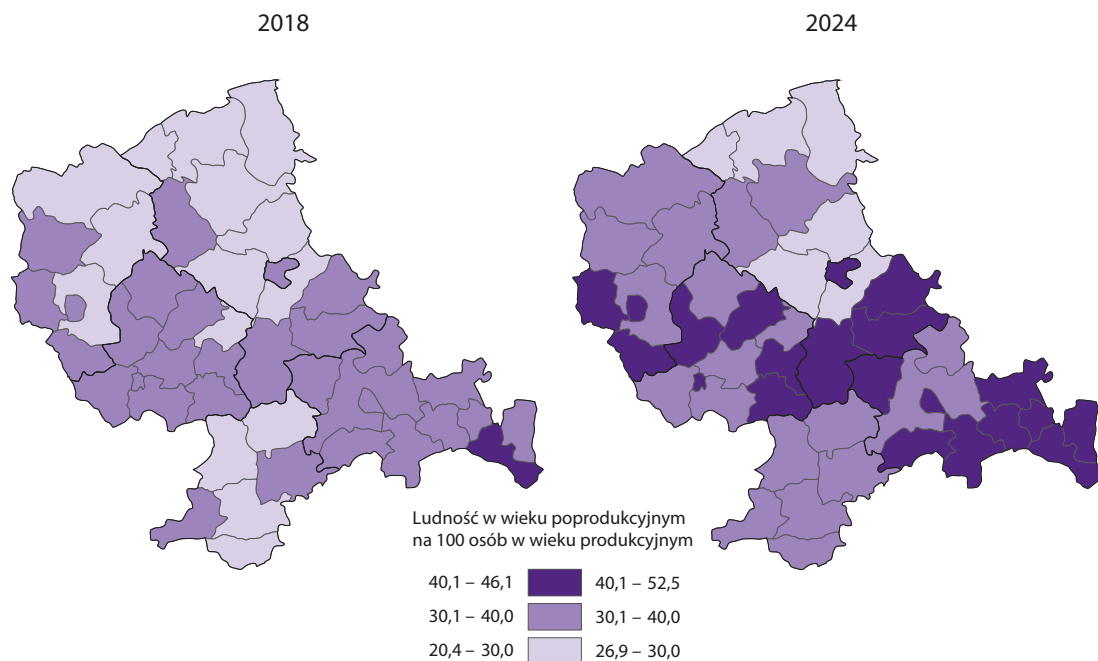
Tablica 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku
Stan w dniu 31 grudnia

Wyszczególnienie	Ostrołęcki OSI		Województwo mazowieckie	
	2018	2024	2018	2024
Ogółem	385915	365995	5403412	5508322
wiek:				
Przedprodukcyjny	75093	71395	1029237	1050363
Produkcyjny	236672	211273	3216208	3225210
Poprodukcyjny	74150	83327	1157967	1232749
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	63,1	73,2	68,0	70,8

Wyższy odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym może w przyszłości przełożyć się na większe potrzeby związane z edukacją, opieką nad dziećmi oraz wsparciem dla rodzin. Z kolei rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym stawia wyzwania przed systemami opieki zdrowotnej i zabezpieczeń społecznych. Tymczasem spadająca liczba osób aktywnych zawodowo może ograniczać rozwój gospodarczy i potencjał rynku pracy w regionie.

6 Liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat.

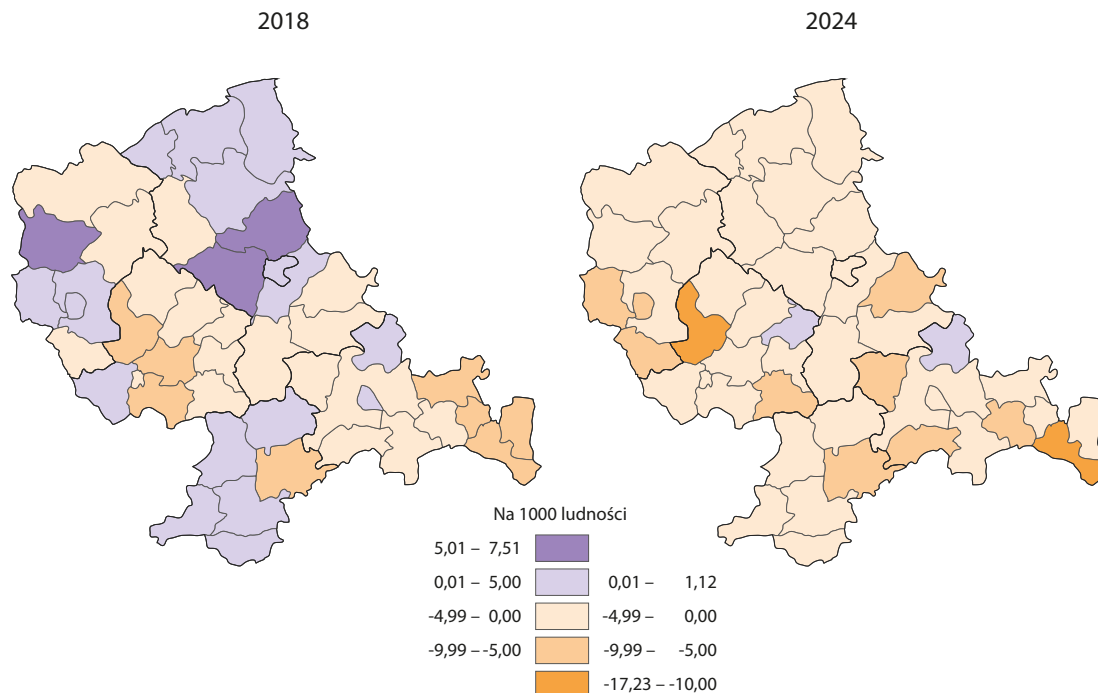
Mapa 6. Współczynnik obciążenia demograficznego
Stan w dniu 31 grudnia

W strukturze obciążenia demograficznego większy udział mają osoby w wieku poprodukcyjnym niż przedprodukcyjnym. W 2024 r. w ostrołęckim OSI na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 39,4 osób w wieku poprodukcyjnym oraz 33,8 osób w wieku przedprodukcyjnym, co wskazuje na postępujący proces starzenia się ludności oraz zwiększający się udział osób starszych w strukturze demograficznej OSI. Najwyższy poziom obciążenia demograficznego osobami w wieku poprodukcyjnym odnotowano w gminach: Maków Mazowiecki i Nur, gdzie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 52,5 osoby w wieku poprodukcyjnym, natomiast najniższy w gminie Lelis – 26,9 osób.

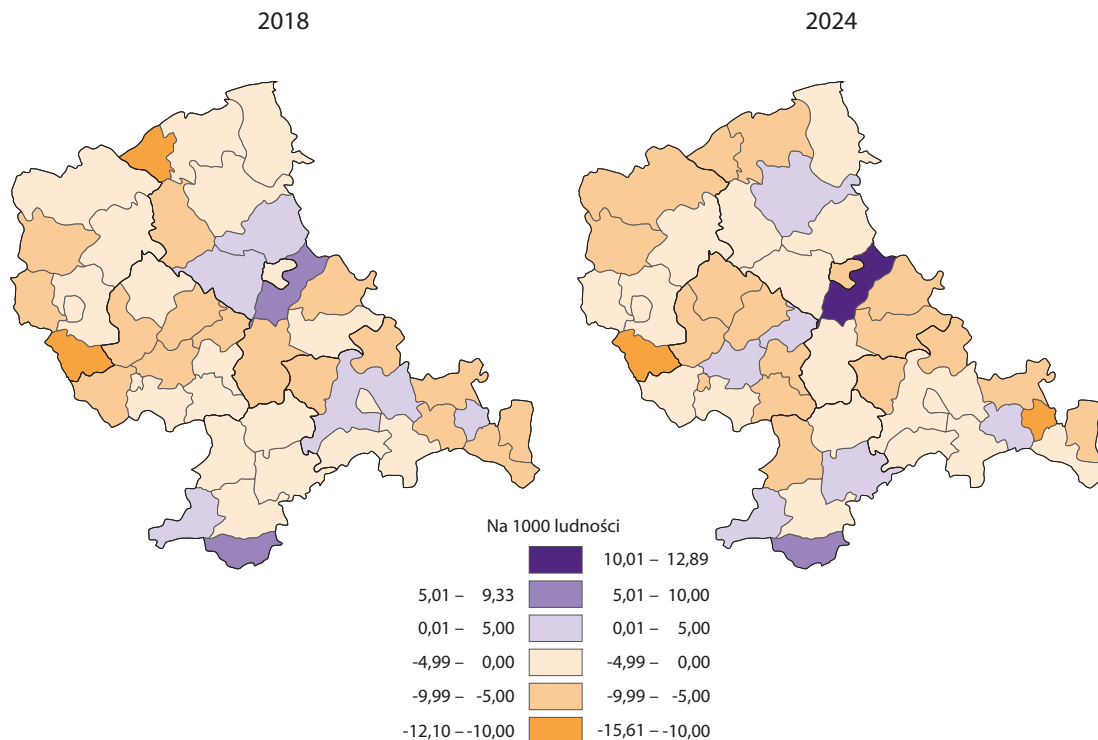
Starzenie się społeczeństwa, widoczne w rosnącym udziale osób w wieku poprodukcyjnym i malejącym odsetku ludności w wieku produkcyjnym, w dużej mierze wiąże się ze zmniejszeniem liczby kobiet w wieku rozrodczym, co może wpływać na przyszłe wskaźniki urodzeń. To z kolei przekłada się na spadek liczby urodzeń żywych na terenie OSI, które w 2024 r. wyniosły 2866. Przyrost naturalny na poziomie minus 2,89 na 1000 mieszkańców w 2024 r. wskazuje na przewagę zgonów (3927) nad urodzeniami. Ten trend jest widoczny zarówno w miastach, jak i na terenach wiejskich.

Mapa 7. Przyrost naturalny
Stan w dniu 31 grudnia

Przyczyną spadku liczby ludności poza ujemnym przyrostem naturalnym są migracje, które skutkują odpływem mieszkańców do innych regionów. OŚI jest obszarem o niskim natężeniu ruchów migracyjnych. W 2024 r. na jego terenie notowano nadwyżkę liczby wymeldowań na pobyt stały nad liczbą zameldowań, co przekładało się na ujemne saldo migracji ogółem (minus 1,1 tys., wobec 13,8 tys. w województwie). W 2024 r. do obszaru OŚI napłynęło 3,7 tys. osób. W tym czasie wymeldowało się stąd 4,8 tys.

W przeliczeniu na 1000 ludności najwyższą, ujemną wartość salda migracji ogółem odnotowano w gminach: Szulborze Wielkie (minus 15,61), Krasne (minus 10,51) oraz Krasnosielc (minus 9,26). Z kolei najwyższą, dodatnią wartość salda migracji odnotowano w gminach: Rzekuń (12,89), Zabrodzie (8,69) oraz Czerwonka (3,55).

Mapa 8. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały

W 2024 r. obszar OSI należał do grupy obszarów wyludniających się. Zarówno współczynnik przyrostu naturalnego, jak i saldo migracji stałej na 1000 ludności przyjmowały wartości ujemne. Ponadto ubytek ludności związany z migracjami był większy niż ten wynikający z przewagi zgonów nad urodzeniami. Wartość współczynnika przyrostu naturalnego wyniosła minus 2,89, natomiast saldo migracji na 1000 osób było niższe i wyniosło minus 3,07. Dodatkowo można zaobserwować przejawy suburbanizacji, czyli odpływu mieszkańców z obszarów miejskich do sąsiadujących stref podmiejskich. Ten proces będzie wymagał rozbudowy infrastruktury technicznej, w tym dróg, sieci wodno-kanalizacyjnej, oświetlenia oraz transportu publicznego, aby sprostać rosnącym potrzebom mieszkańców tych terenów.

Zasoby pracy

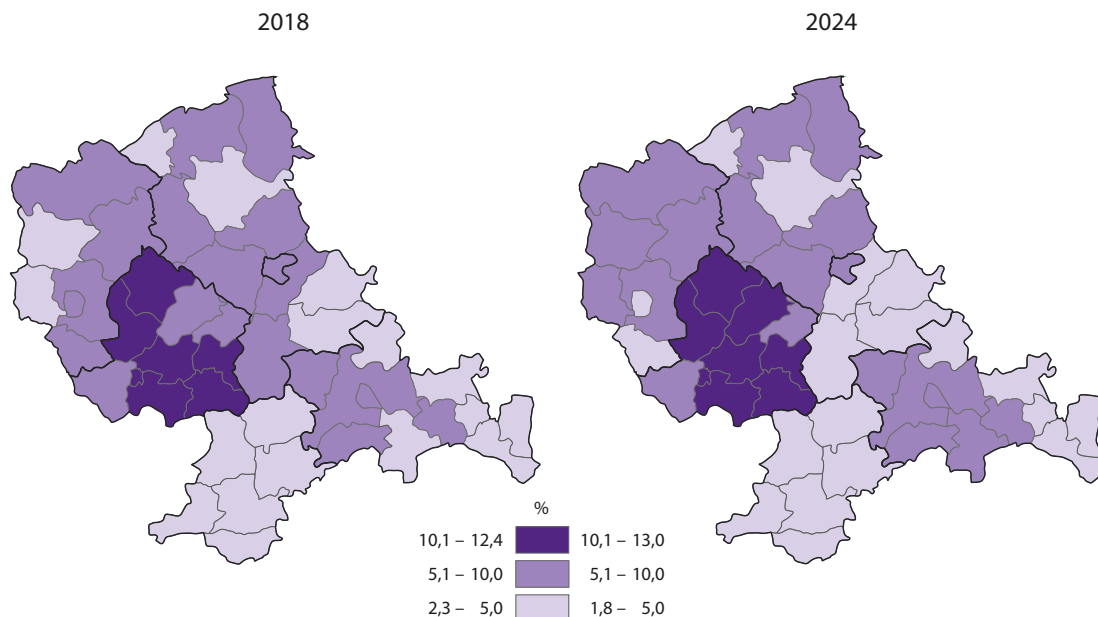
Starzenie się społeczeństwa, obserwowane poprzez rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym oraz spadek liczby osób w wieku produkcyjnym wpływa na ograniczenie zasobów siły roboczej. Na koniec 2024 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej wg miejsca zamieszkania na obszarze OSI wyniosła 146,7 tys., co w skali województwa mazowieckiego stanowiło 5,9%. W porównaniu z 2023 r. liczba pracujących na tym obszarze zmniejszyła się o 0,3%, podczas gdy w województwie zanotowano wzrost o 0,8%.

W ostrołęckim OSI najwięcej pracujących skupiały gminy miejskie: Wyszków (12,3% ogólnej liczby pracujących mieszkańców OSI), Ostrołęka (11,9%) oraz Ostrów Mazowiecka (5,6%). Najmniej odnotowano w gminach wiejskich: Szulborze Wielkie (0,4%), Młynarze (0,5%) oraz Czarnia i Nur (po 0,6%). Najwięcej pracujących na 1000 ludności notowano w gminach: Wyszków (460 na 1000 ludności) oraz Somianka (441) i Karniewo (432). Najniższy wskaźnik wyróżniał gminy: Różan (362), Maków Mazowiecki (364), Ostrołęka (365) i Jednorzec (367).

W końcu 2024 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na terenie OSI wyniosła 11,6 tys. i spadła o 19,8% w porównaniu z 2018 r.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców OSI przypadało przeciętnie 32 bezrobotnych, a biorąc pod uwagę tylko ludność w wieku produkcyjnym – 55 bezrobotnych. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła tylko w gminach: Andrzejewo (o 13,7%), Chorzele (o 5,7%) i Czernice Borowe (o 0,9%).

Mapa 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Stan w dniu 31 grudnia

Podmioty gospodarki narodowej

Istotnym czynnikiem wpływającym na potencjał ekonomiczny regionu są podmioty gospodarki narodowej, których liczebność i struktura determinuje poziom rozwoju regionalnego. Efektem prowadzonej działalności przez przedsiębiorstwa jest stymulowanie wzrostu gospodarczego i w konsekwencji powstawanie nowych miejsc pracy. W końcu 2024 r. na terenie ostrołęckiego OSI działało 37,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej (wzrost o 18,1% względem 2018 r.), co stanowiło 3,6% jednostek ujętych w rejestrze REGON dla województwa mazowieckiego.

Najsilniejszym ośrodkiem przedsiębiorczości w OSI jest Ostrołęka, na terenie której w końcu 2024 r. działało 6,4 tys. podmiotów gospodarki narodowej (16,9% podmiotów w OSI). Dużo podmiotów zarejestrowanych było również w gminach: Wyszków – 4,9 tys. (13,1%), Ostrów Mazowiecka (gmina miejska) – 3,3 tys. (8,6%), Przasnysz (gmina miejska) – 1,9 tys. (5,0%). Najmniejszy ich udział odnotowano w gminach: Boguty-Pianki, Czarnia, Młynarze, Szulborze Wielkie (po 0,4%).

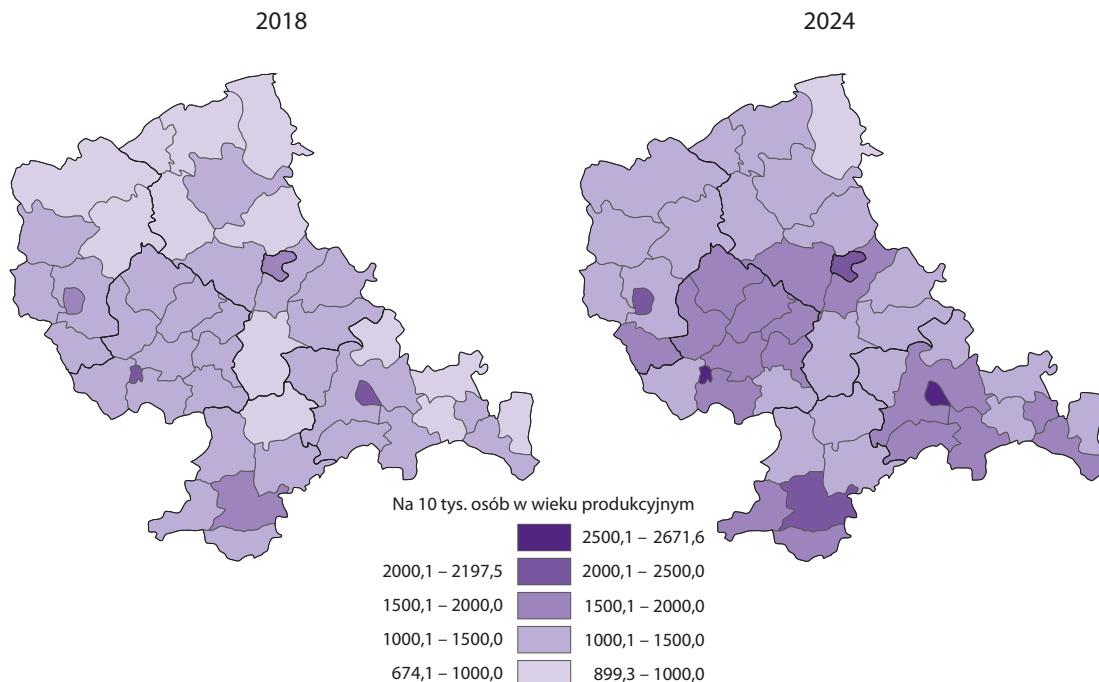
W 2024 r. w porównaniu z 2018 r. wzrost liczby firm wystąpił we wszystkich gminach, ale jego skala była zróżnicowana. Największy wzrost odnotowano w gminach: Lelis (45,4%), Rzekuń (40,0%) i Długosiodło (39,4%). Najmniejszy wzrost odnotowano w gminach: Szulborze Wielkie (0,7%), Boguty-Pianki (4,0%) i Maków Mazowiecki (4,9%).

Zdecydowana większość (96,7%) podmiotów należała do sektora prywatnego. W końcu 2024 r. było to 36,5 tys. jednostek, tj. o 18,2% więcej niż w 2018 r. Ponad 80% podmiotów tego sektora stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, których liczebność (30,0 tys.) zwiększyła się o 16,3% w porównaniu z 2018 r.

Pod względem liczby podmiotów gospodarczych zdecydowaną większość stanowiły mikroprzedsiębiorstwa, w których liczba pracujących nie przekraczała 9 osób – było ich 36,7 tys., co stanowiło 97,3% wszystkich zarejestrowanych firm na obszarze OSI. Liczba podmiotów małych (od 10 do 49 pracujących) wyniosła 848, tj. 2,2%. Przedsiębiorstw średniej wielkości (od 50 do 249 pracujących) było 159, a jednostek dużych (powyżej 250 pracujących) – 16. Pomimo że średniej wielkości i duże podmioty stanowiły zaledwie niewielki odsetek całej zbiorowości, pełniły one istotną rolę gospodarczą w obszarze OSI tworząc miejsca pracy oraz budując relacje z otoczeniem biznesowym. Najwięcej średnich i dużych podmiotów miało swoją siedzibę w Ostrołęce (odpowiednio 45 i 8), a także w gminie Wyszków (29 i 2) i w gminach miejskich: Ostrów Mazowiecka (20 i 2) oraz Przasnysz (16 i 2).

Siłę gospodarczą obszaru OSI ostrołęckiego obrazuje miernik określający liczbę podmiotów gospodarki narodowej przypadających na 10 tys. osób w wieku produkcyjnym. W przekroju przestrzennym najbardziej atrakcyjnym miejscem do prowadzenia działalności gospodarczej w 2024 r. okazały się gminy miejskie: Ostrów Mazowiecka (2671,6 podmioty na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym), Maków Mazowiecki (2598,5) oraz Ostrołęka (2448,6). Najniższe wartości omawiany wskaźnik przyjmował w gminach wiejskich: Łyse (899,3), Czarnia (1023,7) i Baranowo (1036,3).

Mapa 10. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia

Największa koncentracja podmiotów gospodarki narodowej, wyrażająca się ich liczbą przypadającą na 1 km², wystąpiła w Ostrołęce (190) i gminie miejskiej Ostrów Mazowiecka (146) oraz Maków Mazowiecki (121). Stosunkowo wysoką wartość wskaźnika odnotowano w gm. miejskiej Przasnysz (75), gm. miejsko-wiejskiej Wyszaków (30) i gm. wiejskiej Rzekuń (10). Najniższym współczynnikiem koncentracji charakteryzowała się gmina Krzynowłoga Mała (1), a także gminy: Czarnia, Chorzele, Boguty-Pianki, Rzewnie, Baranowo, Łyse, Troszyn, Sypniewo, Jednorozec, Stary Lubotyń, Młynarze, Czerwonka, Andrzejewo, Czerwin, Nur, Czernice Borowe (po 2). Średnio na 1 km² powierzchni OSiL w końcu 2024 r. przypadało 6 podmiotów.

Na obszarze OSiL w 2024 r. zarejestrowano 2,6 tys. nowych podmiotów, wśród których przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (2,1 tys., tj. 78,8%). Największy przyrost odnotowano w gminach: Ostrołęka, Wyszaków, Ostrów Mazowiecka, Przasnysz i Rzekuń. Liderem była Ostrołęka, na terenie której zarejestrowano 349 nowych jednostek, czyli 13,3% ogółu powstałych w 2024 r. w całym OSiL oraz Wyszaków (315 nowych jednostek, tj. 12,0% ogółu).

W 2024 r. wyrejestrowano łącznie 1,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej z obszaru OSiL. Wśród wykreślonych jednostek dominowały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (92,3%). Najwięcej wyrejestrowanych podmiotów odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Wyszaków (271) i w gminach miejskich: Ostrołęka (255) i Ostrów Mazowiecka (109).

Największy udział na obszarze OSiL stanowiły podmioty prowadzące działalność w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (20,8% ogółu podmiotów w 2024 r.), budownictwo (18,4%) oraz transport i gospodarka magazynowa (8,1%). Sekcje budownictwo oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych przeważały w zdecydowanej większości gmin należących do OSiL. Sekcja rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo dominowała tylko w gminach Przasnysz i Czernice Borowe. Natomiast w gminie Młynarze przeważała sekcja przetwórstwo przemysłowe, a w gminie Rzewnie transport i gospodarka magazynowa.

Wykres 3. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji^a w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

a Patrz „Ważniejsze skróty” na stronie 7.

Według rozkładu wynagrodzeń w gospodarce narodowej w grudniu 2024 r. najwyższe przeciętne wynagrodzenie⁷ brutto wg siedziby podmiotu odnotowano w gminach: Płoniawy-Bramura (9240,86 zł), Ostrołęka (8727,43 zł) oraz Łyse (8262,52 zł) – w tych gminach największy był udział podmiotów gospodarki narodowej w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych. Najniższe wynagrodzenie odnotowano w gminach: Krzynowłoga Mała (5531,93 zł) – z największym udziałem podmiotów w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych, Młynarze (5673,84 zł) z największym udziałem podmiotów w sekcji przetwórstwo przemysłowe i gm. w. Przasnysz (5687,13 zł) – z największą liczbą podmiotów w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Przeciętne wynagrodzenie jest podatne na wpływ wartości skrajnych (np. pojedynczych wysokich wynagrodzeń), które mogą zawyżać jego poziom, dlatego poniżej opisana została mediana wynagrodzeń⁸, która jest miarą mniej wrażliwą na wartości skrajne.

Mediana wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej wg siedziby podmiotu w 2024 r. była najwyższa w gminach z największym udziałem podmiotów w sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych: Łyse (7441,15 zł), Ostrołęka (7387,84 zł) i Maków Mazowiecki (7000,67 zł). Najniższa mediana wynagrodzeń wystąpiła w gminach: Brok (4355,31 zł), Krzynowłoga Mała (4392,00 zł) i Karniewo (4487,01 zł). W gminach Brok i Karniewo najwięcej odnotowano podmiotów z sekcji budownictwo, natomiast w Krzynowłodze Małej – handel; naprawa pojazdów samochodowych.

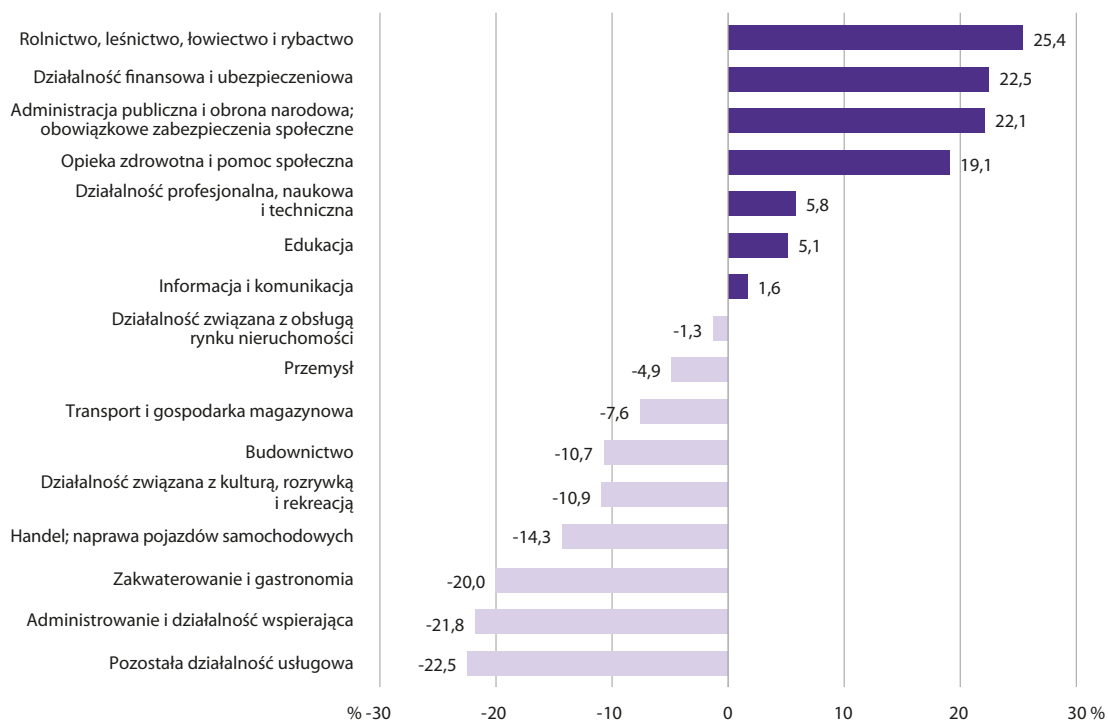
Dane o wynagrodzeniach omówione powyżej pozyskane zostały z rejestrów administracyjnych. Na tej podstawie niedostępne są informacje o wynagrodzeniach według rodzaju działalności prowadzonej przez podmioty na interesującym nas poziomie podziału terytorialnego. Dlatego też omówione poniżej dane według sekcji PKD pochodzą ze sprawozdania Z-06 i dotyczą podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej w ostrołęckim OSI w 2024 r. ukształtowało się na poziomie 7596,71 zł (w województwie mazowieckim – 10018,71 zł) i było wyższe o 15,5% w stosunku do poprzedniego roku (w województwie o 12,2%). W 2024 r. w relacji do poprzedniego roku odnotowano wzrost przeciętnego wynagrodzenia we wszystkich sekcjach PKD, najwyższy w pozostałej działalności usługowej (o 29,4%) oraz działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (o 26,6%). Najniższy wzrost płac odnotowano m.in. w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 4,0%) i działalności finansowej i ubezpieczeniowej (o 7,7%). Najwyższe przeciętne wynagrodzenie brutto zanotowano w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (9525,68 zł), było ono wyższe od przeciętnego wynagrodzenia brutto ogółem w ostrołęckim OSI o 25,4%. Najniższe przeciętne wynagrodzenie brutto w 2024 r. odnotowano w sekcji pozostała działalność usługowa (5884,32 zł) i było ono niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w OSI o 22,5%.

⁷ Przeciętne wynagrodzenie obliczane jest jako stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

⁸ Wartość wynagrodzenia, która dzieli zbiorowość zatrudnień (uporządkowaną rosnąco pod względem wysokości ich wynagrodzenia miesięcznego przeliczonego na pełny etat) na dwie równoliczne grupy. W jednej połowie znajdują się zatrudnienia, dla których wynagrodzenie miesięczne przeliczone na pełny etat jest nie wyższe niż ta wartość, w drugiej zaś – nie niższe.

Wykres 4. Odchylenia względne przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto od przeciętnego wynagrodzenia w ostrołęckim OSI według sekcji PKD w 2024 r.

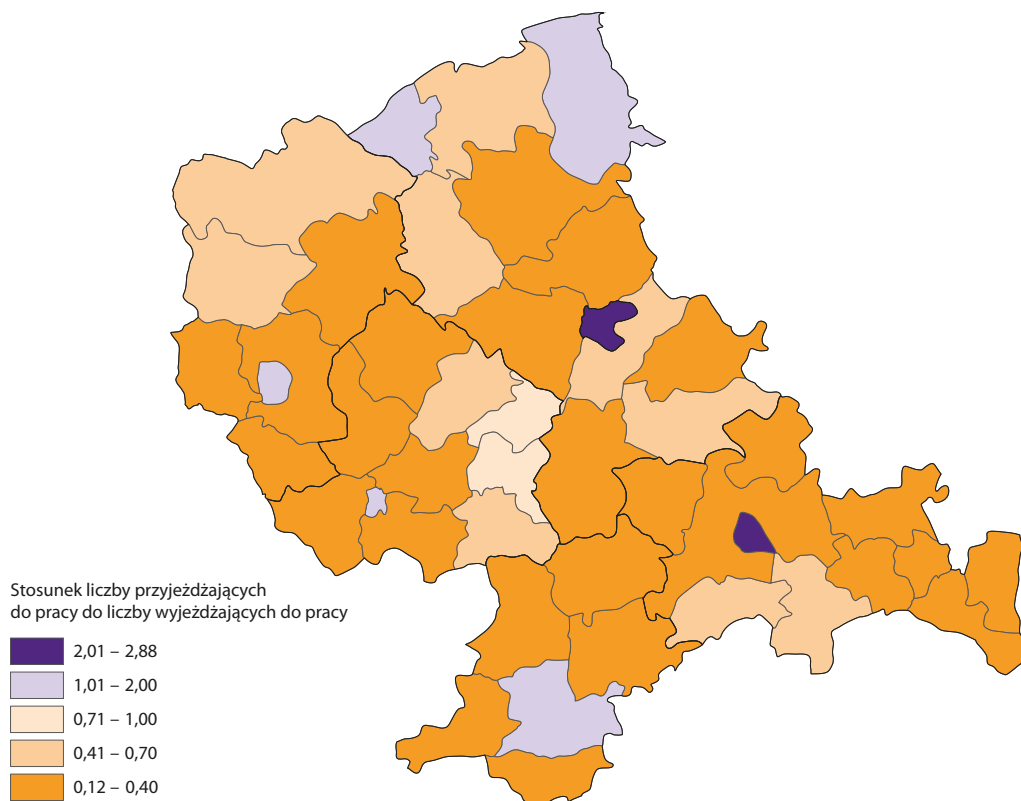
Obszar OSI charakteryzuje się silnym zróżnicowaniem pod względem zatrudnienia i aktywności gospodarczej. Wzrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym (do 22,8%) i zmniejszenie liczby osób w wieku produkcyjnym (do 57,7%) najczęściej stanowi wyzwanie dla lokalnych rynków pracy oraz usług opiekuńczych. Miasta pełnią rolę ośrodków gospodarczych z wyższą liczbą miejsc pracy, wyższymi wynagrodzeniami oraz większą liczbą średnich i dużych przedsiębiorstw. Natomiast obszary wiejskie cechuje niższa aktywność gospodarcza i mniejsza liczba miejsc pracy, co może wpływać na spadek liczby pracujących i migracje mieszkańców do większych ośrodków.

Mobilność ludności

Mobilność ludności wyraża się nie tylko w ruchu migracyjnym oznaczającym zmiany stałego miejsca zamieszkania bądź miejsca czasowego pobytu, ale dotyczy również przepływów ludności związanych z zatrudnieniem. Opierając się na wynikach badania dojazdów do pracy pochodzących Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r. można stwierdzić, że w OSI do pracy poza gminę zamieszkania dojeżdżało w tym czasie 49,3 tys. pracowników. Poza obszar OSI do pracy wyjeżdżało 17,4 tys. zatrudnionych, z tego dla 3,4 tys. miejsce pracy mieściło się w innym województwie. Do pracy na terenie OSI natomiast przyjeżdżało 35,6 tys. pracowników najemnych. Spoza OSI w celach zarobkowych przyjeżdżało tu 4,6 tys. osób, w tym 1,5 tys. z innych województw, najczęściej z podlaskiego (1,1 tys.) i warmińsko-mazurskiego (321). Wśród zatrudnionych dojeżdżających do miejsca pracy w OSI z terenu województwa mazowieckiego najczęściej było mieszkańców Warszawy (526) oraz gmin Pułtusk (355), Łochów i Zatory (po 248).

Stosunek liczby przyjeżdżających do pracy na danym obszarze do liczby wyjeżdżających stamtąd w celach zarobkowych jest miernikiem informującym o stopniu atrakcyjności rynku pracy na tym obszarze. W 2021 r. w OSI obserwowano nadwyżkę wyjeżdżających nad przyjeżdżającymi, a iloraz przepływów wyniósł 0,72 wobec 3,67 w przypadku województwa mazowieckiego.

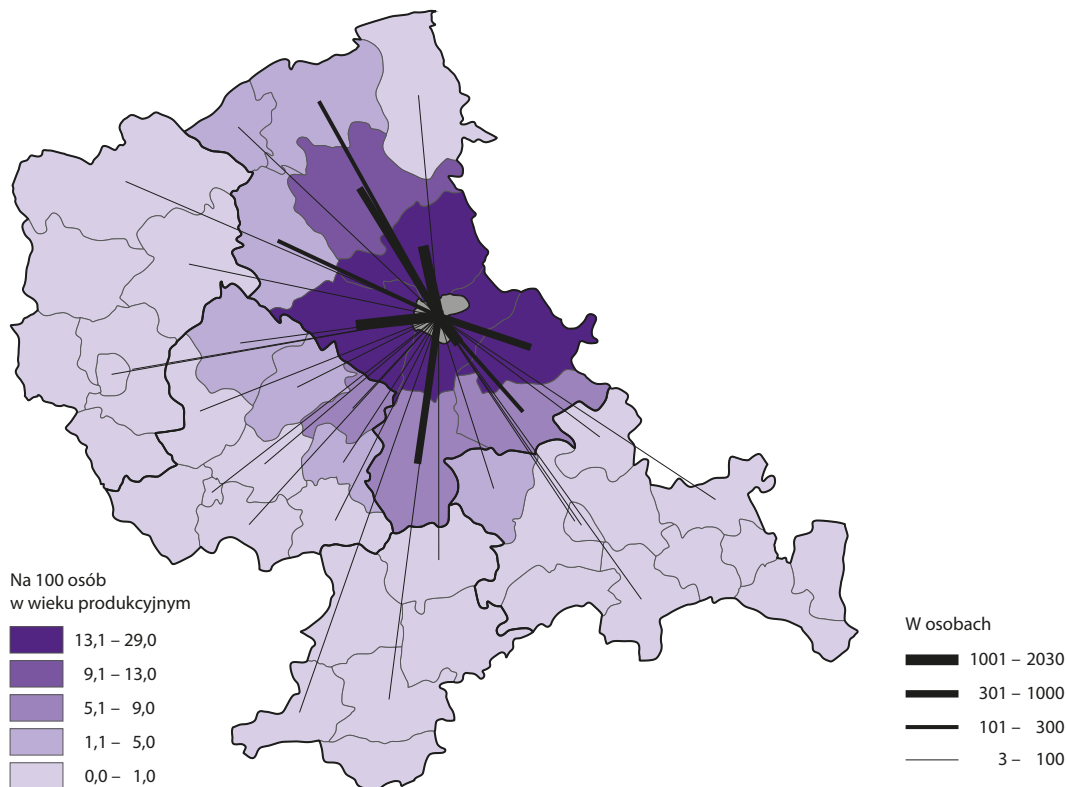
Mapa 11. Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem według gmin w 2021 r.

Wśród gmin tworzących ostrołęcki OSI 7 z nich charakteryzowało się przewagą przyjeżdżających. Największą siłą przyciągania wyróżniała się Ostrołęka, gdzie liczba przyjeżdżających do pracy była prawie 3-krotnie większa od liczby wyjeżdżających (2,88). Stosunkowo wysoki iloraz charakteryzował również gminy miejskie: Ostrów Mazowiecka (2,41), Maków Mazowiecki (1,93) i Łyse (1,81) oraz gminę miejską

Przasnysz (1,70). Najniższy wskaźnik (0,12) wystąpił w gminach: Długosiodło, Lelis, Stary Lubotyń, gdzie liczba wyjeżdżających do pracy poza obszar gminy była ośmiokrotnie większa od liczby przyjeżdżających tam w celach zarobkowych.

Mapa 12. Dojeżdżający do pracy do Ostrołki

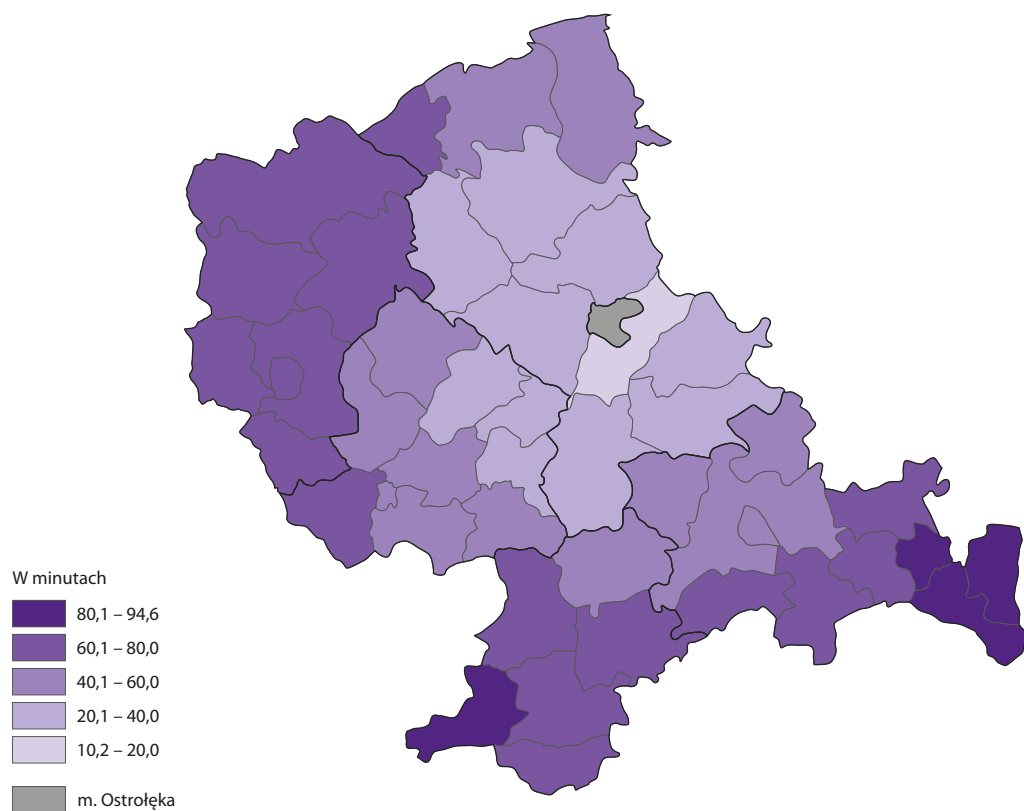

Najbardziej atrakcyjnym miejscem pracy w OSI była Ostrołka. W 2021 r. w celach zarobkowych kierowało się tu łącznie blisko 8,0 tys. pracowników najemnych (24,0%). Większość zatrudnionych – 7,4 tys. (92,9%) – pochodziła z gmin z obszaru OSI; 0,5 tys. przyjeżdżało do Ostrołki z innych województw. Największy strumień pracowników najemnych kierował się do Ostrołki z gmin obszaru OSI przede wszystkim z gminy Rzekuń (2,0 tys. osób), Olszewo-Borki (1,6 tys. osób) i Lelis (1,3 tys.).

Na podstawie macierzy dostępności⁹ stanowiącej oszacowanie odległości i czasu przejazdu¹⁰ pomiędzy gminami w Polsce z 2021 r., średni czas przejazdu samochodem do Ostrołki z analizowanych gmin OSI to około 55 minut. Gminy z najkrótszym czasem dojazdu do Ostrołki – poniżej 30 minut to: Rzekuń (10,2 min), Olszewo-Borki (22,8 min), Troszyn (23,4 min). Gminy z najdłuższym czasem przejazdu do Ostrołki to Boguty-Pianki (94,6 min), Somianka (87,2 min), Nur (86,8 min). Większość gmin OSI znajduje się w promieniu 40–65 minut jazdy od Ostrołki.

9 Źródłem danych macierzy dostępności jest badanie eksperymentalne opracowane przez Urząd Statystyczny w Poznaniu pt. „Oszacowanie czasu przejazdu i odległości pomiędzy gminami w Polsce w 2021 roku”, <https://publikacje.new.stat.gov.pl/portale/publikacje/oszacowanie-czasu-przejazdu-i-odleglosci-pomiedzy-gminami-w-polsce-w-2021-roku> [dostęp 29.08.2025 r.].

10 Czas przejazdu pomiędzy gminami został oszacowany na podstawie macierzy dostępności, w której jako punkty reprezentujące poszczególne gminy wybrano centroidy. Za centroid uważa się punkt będący środkiem masy danej gminy znajdujący się w granicach tej gminy (centroid faktyczny). W przypadku zlokalizowania środka masy gminy poza jej obszarem lub na terenie poligonu wojskowego, Parku Narodowego, zbiornika wodnego, w terenie górskim czy położenie w pobliżu okresowych utrudnień komunikacyjnych, dokonano korekty centroidów (centroid zmodyfikowany).

Mapa 13. Czas przejazdu samochodem do Ostrołęki w 2021 r.

Transport

Podstawowy układ drogowy ostrołęckiego OSI tworzą przede wszystkim drogi krajowe, które zapewniają połączenia o znaczeniu ponadregionalnym i tranzytowym. Najważniejsze z nich to droga krajowa nr 53, która łączy Ostrołękę z Olsztynem oraz nr 61 łącząca Ostrołękę z Warszawą oraz północno-wschodnią częścią kraju. Istotną rolę odgrywa także droga krajowa nr 60, pełniąca funkcję połączenia wschód–zachód w północnej części Mazowsza. Uzupełnieniem podstawowego układu są drogi wojewódzkie i powiatowe, które zapewniają dostępność komunikacyjną mniejszych miejscowości i gmin oraz łączą je z głównymi trasami krajowymi. Do najważniejszych należą m.in. drogi wojewódzkie nr 544 i 627, a także sieć dróg powiatowych i gminnych, obsługujących ruch lokalny i dojazdowy. Przez ostrołęcki OSI przebiega również należąca do sieci bazowej TEN-T¹¹ droga ekspresowa S8, która w niewielkim stopniu przyczynia się do poprawy dostępności transportowej regionu.

Szlaki komunikacyjne cechuje niska przepustowość spowodowana nakładaniem się ruchu tranzytowego i lokalnego, brakiem obwodnic miast i niewystarczającą liczbą przepraw mostowych zwłaszcza w przypadku Ostrołęki¹². W celu odciążenia centrum miasta od ruchu tranzytowego budowana jest południowa obwodnica Ostrołęki wraz z nowym mostem przez rzekę Narew. Inwestycja poprawi również skomunikowanie dróg wojewódzkich. Prace nad inwestycją mają się zakończyć w 2027 r. Południowa obwodnica Ostrołęki i nowy most zostaną włączone do sieci dróg wojewódzkich. Prace pozwolą na bezpośrednie połączenie drogi z Ostrowi Mazowieckiej (droga wojewódzka nr 627 relacji Ostrołęka–Sokołów Podlaski) do Przasnysza i Makowa Mazowieckiego (drogi wojewódzkie nr 544 relacji Brodnica–Ostrołęka i nr 626 relacji Nowa Wieś–Maków Mazowiecki)¹³.

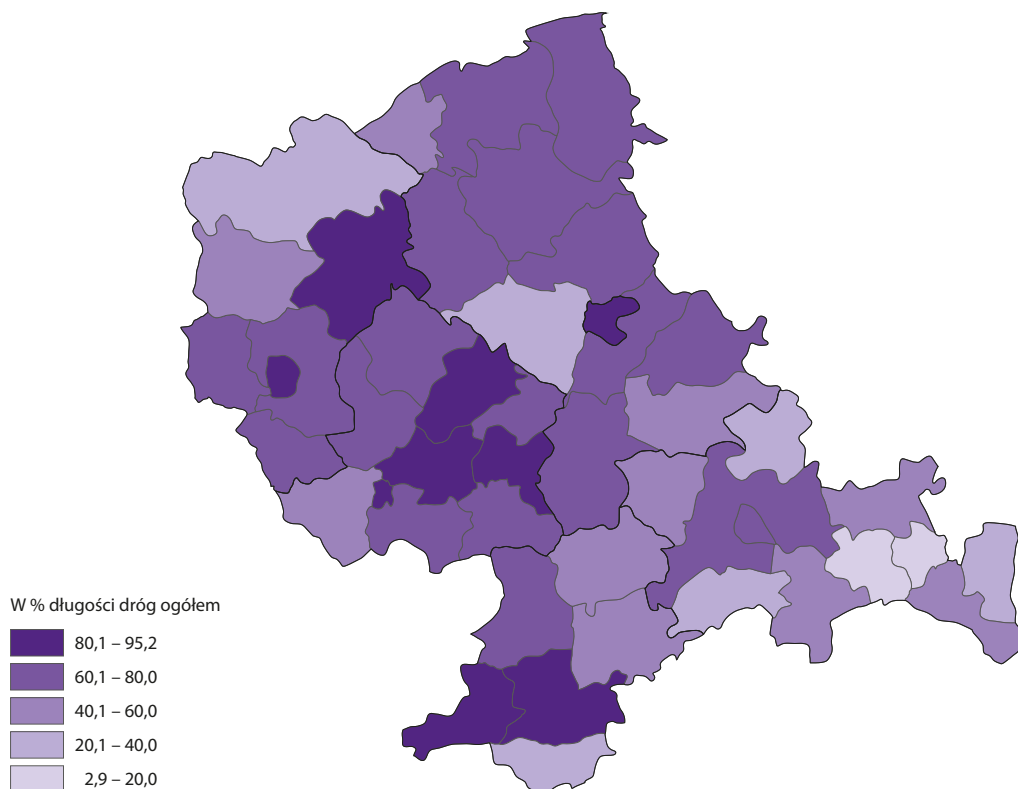
Na obszarze ostrołęckiego OSI jedynie 47,3% dróg gminnych posiada nawierzchnię twardą ulepszoną, natomiast co najmniej 52,7% dróg znajduje się w stanie wymagającym remontu lub modernizacji. Największy udział dróg gminnych o nawierzchni twardej ulepszonej w 2024 r. odnotowano w gminie Sypniewo (95,2%), a najmniejszy w gminie Zaręby Kościelne (2,9%).

11 Transeuropejska sieć transportowa (TEN-T) – sieć głównych połączeń transportowych w ramach Unii Europejskiej, obejmującą szlaki drogowe, kolejowe, lotnicze, morskie oraz rzeczne, a także platformy multimodalne i węzły miejskie, której kształt definiuje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1679 z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej, zmieniające rozporządzenia (UE) 2021/1153 i (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenie (UE) nr 1315/2013.

12 Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego do *Strategii Województwa Mazowieckiego 2030+*, Warszawa 2022, str. 121.

13 Samorząd Województwa Mazowieckiego, *Rusza budowa południowej obwodnicy Ostrołęki i mostu na Narwi*, https://mazovia.pl/pl/dla_mediow/informacje_prasowe/rusza-budowa-poludniowej-obwodnicy-ostroleki-i-mostu-na-narwi.html [dostęp 03.10.2025 r.].

Mapa 14. Drogi gminne o nawierzchni twardej ulepszonej w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Ostrołęcki OSI staje przed wyzwaniem zapewnienia mobilności swoim mieszkańcom, pozwalającej na optymalny dostęp do miejsc pracy, nauki czy ośrodków kultury, sportu i rekreacji oraz specjalistycznej opieki medycznej. Wymaga to pogodzenia ze sobą wielu aspektów, m.in. oczekiwań społecznych, obejmujących możliwość wyboru formy środka przewozowego, ceny i jakości podróży środkami transportu zbiorowego, a także kosztów rozwoju i utrzymania infrastruktury drogowej oraz kolejowej, uwzględnienia otoczenia przyrodniczego oraz ochrony klimatu.

Zgodnie ze Strategią rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, jednym z priorytetów dla poprawy jakości życia mieszkańców ostrołęckiego OSI jest rozwój transportu kolejowego. Obejmuje on modernizację i budowę nowych linii kolejowych, rozbudowę sieci przystankowej oraz zwiększenie częstotliwości połączeń. Rozwój sieci kolejowej oraz powiązanej z nią komunikacji autobusowej poprawi skomunikowanie podregionu z resztą województwa.

Dostępność kolejowa ostrołęckiego OSI należy do najniższych w województwie i w kraju¹⁴. Przez podregion ostrołęcki przechodzi 5 linii kolejowych wykorzystywanych do ruchu pasażerskiego lub towarowego. W ruchu pasażerskim funkcjonuje zelektryfikowana, jednotorowa linia kolejowa nr 29 relacji Tłuszcz–Ostrołęka, zapewniająca bezpośrednie połączenie Ostrołęki z Warszawą oraz niezelektryfikowane linie nr 35 Ostrołęka–Chorzele i nr 36 Ostrołęka–Łapy. Na linii nr 34 Ostrołęka–Małkinia ruch pasażerski obecnie nie jest prowadzony, ale planowana jest modernizacja, która umożliwi przywrócenie pociągów pasażerskich. Do ruchu towarowego wykorzystywana jest linia nr 900 łącząca stację Ostrołęka z bocznica szlakową Goworki.

¹⁴ Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego do Strategii Województwa Mazowieckiego 2030+, Warszawa 2022, str. 121.

Zapewnienie efektywnej sieci połączeń kolejowych wymaga rozbudowy infrastruktury kolejowej. Brakuje połączenia obwodowego w relacji Płock–Ciechanów–Ostrołęka, które poprawiłoby dostępność do kolei w północnej części województwa mazowieckiego. We wschodniej części regionu zachodzi potrzeba odtworzenia połączenia obwodowego Siedlce–Ostrołęka, wraz z budową stacji kolejowej w Ostrołęce bliżej centrum miasta. Wskazane działania mogą poprawić dostęp ośrodków powiatowych do kolei, przy czym efekty będą zależały m.in. od częstotliwości kursowania połączeń¹⁵.

Dane Urzędu Transportu Kolejowego wskazują na rosnące zainteresowanie transportem kolejowym na obszarze ostrołęckiego OSI. W analizowanym okresie obserwuje się wzrost wymiany pasażerskiej na większości stacji kolejowych. Szczególnie istotnym zjawiskiem jest również wznowienie ruchu pasażerskiego na części stacji po 2018 r. To wskazuje na rozszerzenie oferty przewozowej oraz poprawiającą się dostępność transportu kolejowego w regionie.

W porównaniu z 2023 r., wzrost dobowej wymiany pasażerskiej¹⁶ odnotowano na stacjach: Ostrołęka, Prostyń, Przetycz, Chorzele, Nowa Wieś Kościelna, Lucynów, Zabiele Wielkie, Parciaki, Gierwaty oraz Olszewka. Spadek ruchu zanotowano jedynie na stacji Szulborze Wielkie. W 2024 r. największy ruch pasażerski odnotowano na stacjach: Małkinia (1700 osób na dobę), Wyszaków (700–999 osób) oraz Ostrołęka (700–999 osób). Najwięcej zatrzymań pociągów w ciągu doby miało miejsce na stacjach w Małkini Górnej (70), Ostrołęce (39) oraz Prostyni (37). Na największych stacjach średnia liczba pasażerów na jedno zatrzymanie¹⁷ wynosiła około 20–40 osób, natomiast na mniejszych stacjach liczba ta spadła do poziomu 0–2 osoby. Na stacji Dalekie, mimo wzrostu liczby zatrzymań, obserwuje się spadek średniej liczby pasażerów na jedno zatrzymanie (z przedziału 5–10 do 2–5 osób).

Tabela 2. Dobowa wymiana pasażerska na stacjach w obszarze ostrołęckiego OSI

Nazwa stacji	Gmina	Wymiana pasażerska		
		2018	2023	2024
		w osobach		
Małkinia	Małkinia Górna	1300	1700	1700
Wyszaków	Wyszaków	300–499	700–999	700–999
Ostrołęka	Ostrołęka	300–499	500–699	700–999
Prostyń	Małkinia Górna	150–199	300–499	500–699
Grzegorzewo	Zabrodzie	100–149	200–299	200–299
Przetycz	Długosiodło	50–99	150–199	200–299
Mostówka	Zabrodzie	100–149	200–299	200–299
Chorzele	Chorzele	.	50–99	200–299
Dalekie	Brańszczyk	50–99	100–149	100–149
Pasieki	Goworowo	20–49	50–99	50–99
Nowa Wieś Kościelna	Olszewo-Borki	.	20–49	50–99
Lucynów	Wyszaków	20–49	20–49	50–99
Szulborze Wielkie	Szulborze Wielkie	.	50–99	20–49
Zaręby Kościelne	Zaręby Kościelne	.	20–49	20–49
Jastrzębka	Baranowo	.	20–49	20–49
Leszczydół	Wyszaków	20–49	20–49	20–49

¹⁵ Tamże.

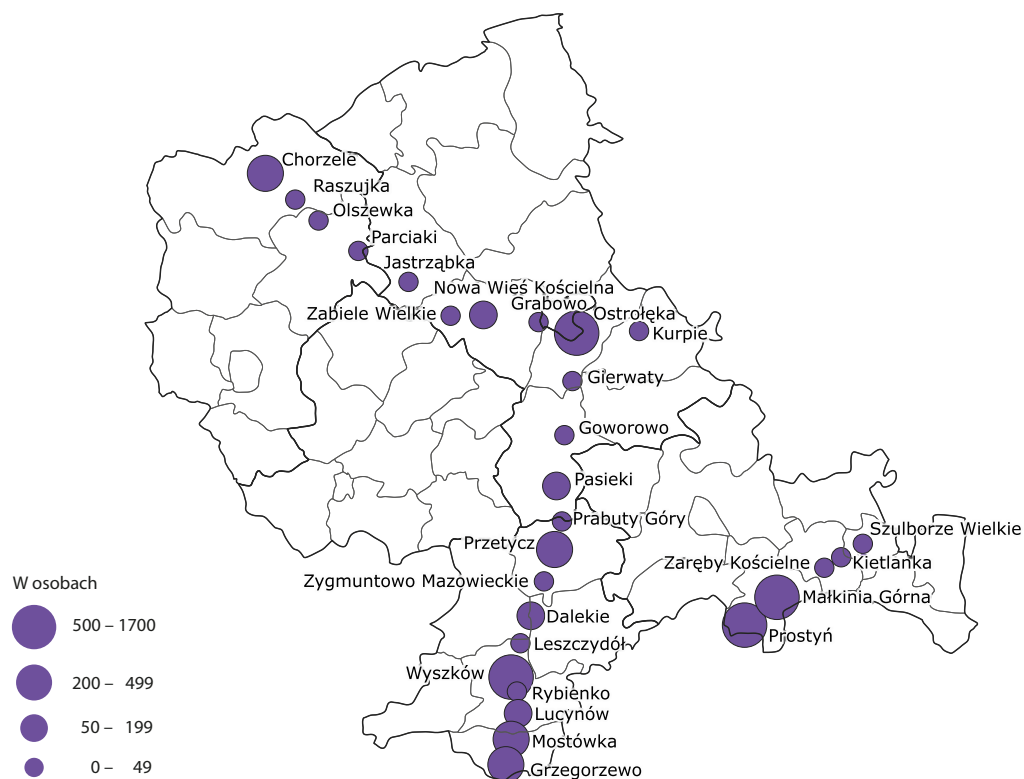
¹⁶ Liczba wsiadających i wysiadających pasażerów na danym przystanku lub stacji.

¹⁷ Średnia liczba pasażerów, którzy wsiadają lub wysiadają przy jednym zatrzymaniu pojazdu na danym przystanku lub stacji.

Tablica 2. Dobowa wymiana pasażerska na stacjach w obszarze ostrołęckiego OSI (dok.)

Nazwa stacji	Gmina	Wymiana pasażerska		
		2018	2023	2024
		w osobach		
Rybienko	Wyszków	10–19	20–49	20–49
Prabuty Góry	Długosiodło	10–19	20–49	20–49
Zabiele Wielkie	Olszewo-Borki	.	10–19	20–49
Zygmuntowo Mazowieckie	Długosiodło	20–49	20–49	20–49
Goworowo	Goworowo	10–19	20–49	20–49
Parciaki	Jednoróżec	.	10–19	20–49
Kietlanka	Zaręby Kościelne	.	10–19	10–19
Grabowo	Olszewo-Borki	.	10–19	10–19
Gierwaty	Rzekuń	0–9	0–9	10–19
Olszewka	Jednoróżec	.	0–9	10–19
Raszujka	Chorzele	.	0–9	0–9
Kurpie	Troszyn	.	.	0–9

Źródło: dane Urzędu Transportu Kolejowego, <https://dane.utk.gov.pl/sts/przewozy-pasazerskie/wymiana-pasazerska-na-s/22403,Przewozy-pasazerskie.html> [dostęp 07.08.2025 r.].

Mapa 15. Wymiana pasażerska w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Transportu Kolejowego, <https://dane.utk.gov.pl/sts/przewozy-pasazerskie/wymiana-pasazerska-na-s/22403,Przewozy-pasazerskie.html> [dostęp 07.08.2025 r.].

Powiatem, w którym nie odnotowano wymiany pasażerskiej był powiat makowski, ponieważ nie posiada odpowiedniej infrastruktury kolejowej. Sytuacja ta może ulec zmianie dzięki realizacji projektu Kolei Północnego Mazowsza, która połączy Przasnysz, Maków Mazowiecki, Pułtusk i Serock z Zegrzem. Na trasie planowanych jest 12 przystanków, w tym Serock, Pułtusk, Maków Mazowiecki, Przasnysz, Jadwisin, Wierzbica, Trzepowo, Łubienica Superunki, Jeżewo, Kleszewo, Szlasy Bure oraz przystanek w gminie Szelków¹⁸. Projekt stanowi element rozwoju infrastruktury kolejowej na Północnym Mazowszu, mający na celu poprawę dostępności komunikacyjnej i komfortu podróży mieszkańców regionu. Prace budowlane planowane są w latach 2030–2033, przy czym ich realizacja zależy od pozyskania finansowania.

W ramach Programu Uzupełniania Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej „Kolej Plus” do 2029 r. w województwie mazowieckim przewidziano realizację czterech projektów. Oprócz przygotowania dokumentacji projektowej dla budowy linii Zegrze–Przasnysz (Kolej Północnego Mazowsza), zaplanowano również rewitalizację linii kolejowej nr 34 na odcinku Ostrów Mazowiecka–Małkinia oraz rewitalizację linii kolejowej Sokołów Podlaski–Siedlce. Szczególne znaczenie dla powiatu ostrowskiego ma rewitalizacja linii nr 34, której celem jest wznowienie pasażerskiego ruchu kolejowego na trasie Ostrów Mazowiecka–Małkinia Górna. Inwestycja ta może wpłynąć pozytywnie na dostępność transportową regionu oraz zwiększenie jego atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej.

W kontekście rozwoju sieci kolejowej powiązanej z budową Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK) planowana jest budowa nowej linii kolejowej na odcinku Ostrołęka–Łomża–Pisz–Orzysz–Giżycko, przebiegającej przez województwa mazowieckie, podlaskie oraz warmińsko-mazurskie, o długości około 140 km. Inwestycję wpisano do Programu Inwestycyjnego CPK Etap II na lata 2024–2032, zatwierdzonego przez Radę Ministrów 31 grudnia 2024 r.

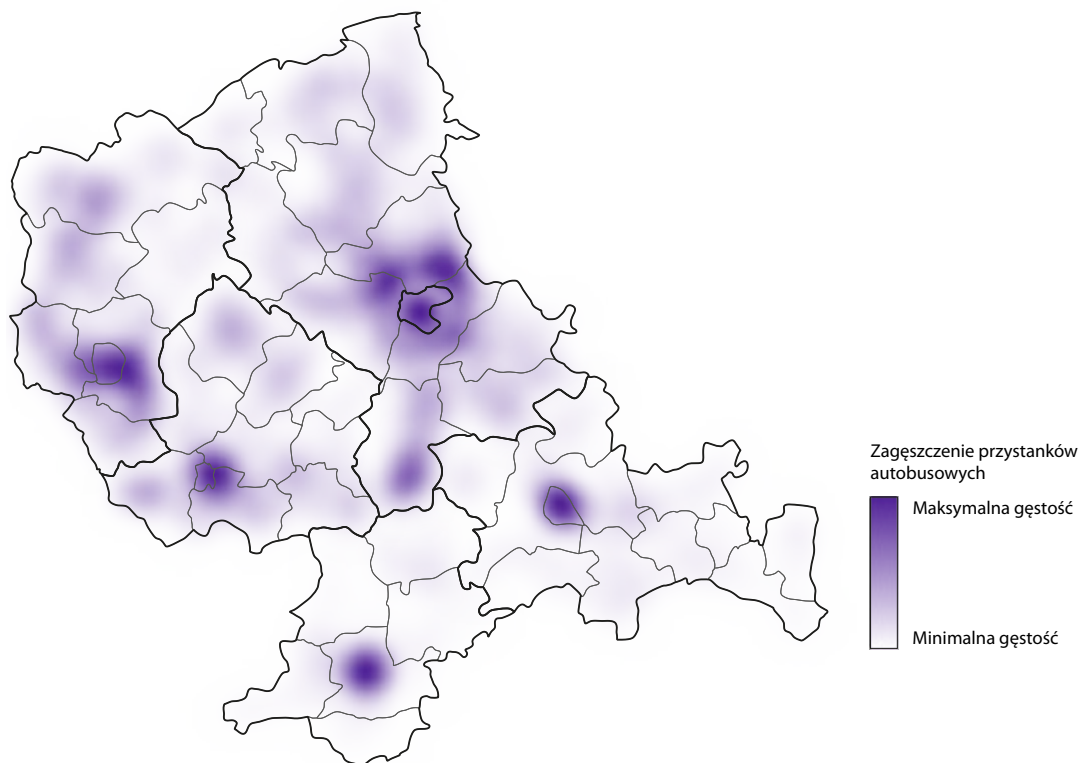
Wzmacnianie spójności systemu transportowego wymaga także rozwoju infrastruktury integrującej różne środki transportu. Przykładem są parkingi typu Park&Ride, umożliwiające wygodną zmianę środka transportu w sąsiedztwie przystanków kolejowych lub pętli autobusowych. W 2024 r. na terenie ostrołęckiego OSI funkcjonowały dwa takie obiekty – w Ostrołęce i Wyszkanie.

Zgodnie ze Strategią rozwoju województwa mazowieckiego 2030+, poprawa dostępności obszaru OSI ma być realizowana poprzez rozwój zintegrowanego, niskoemisyjnego transportu zbiorowego, który ułatwi mieszkańcom dostęp do przystanków kolejowych oraz centrów lokalnych. Problem wykluczenia transportowego nadal dotyczy wielu gmin i powiatów, zwłaszcza mieszkańców wsi, małych miejscowości i osób starszych.

Przystanki stanowią podstawowe punkty dostępu do transportu publicznego. Największe skupiska przystanków autobusowych zlokalizowane są przede wszystkim w rejonach miast i większych ośrodków miejskich, gdzie koncentruje się największy ruch pasażerski oraz potrzeby komunikacyjne mieszkańców. W szczególności dotyczy to centrów Ostrołęki, Wyszkania oraz innych ważniejszych miejscowości powiatowych. W pozostałych, mniej zaludnionych częściach regionu, rozmieszczenie przystanków jest bardziej rozproszone, co odzwierciedla mniejszą gęstość sieci.

18 Ministerstwo Infrastruktury, Powstanie nowa linia kolejowa Zegrze–Przasnysz, <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/powstanie-nowa-linia-kolejowa-zegrze--przasnysz> [dostęp 07.08.2025 r.]

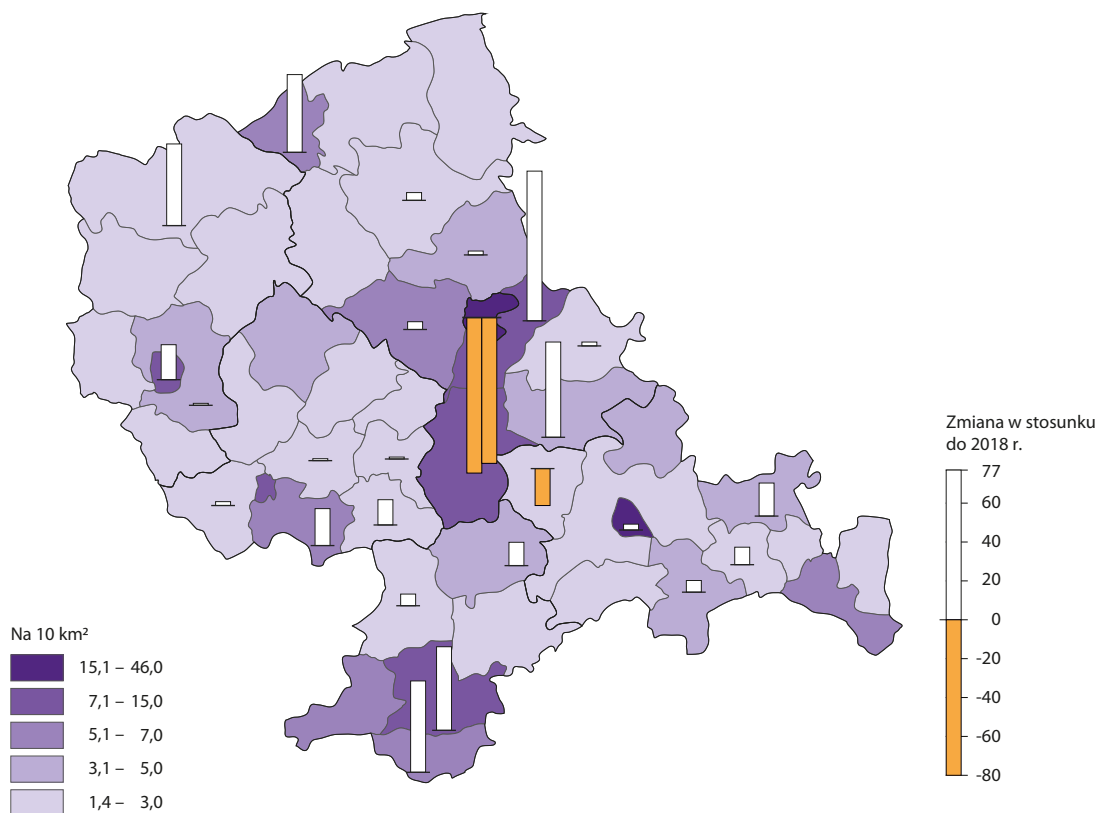
Mapa 16. Mapa skupień przystanków autobusowych w 2024 r.

Źródło: Geoportal. Baza danych obiektów topograficznych BDOT10k.

Najwięcej czynnych przystanków komunikacji miejskiej w 2024 r. było w gminach: Goworowo (225), Ostrołęka (154) i Rzekuń (151). Liczba przystanków w porównaniu z 2018 r. najbardziej zwiększyła się w Rzekuniu (o 77), a najwięcej przystanków ubyło w Ostrołęce (o 155).

Mapa 17. Czynne przystanki komunikacji miejskiej w 2024 r.
Stan w dniu 31 grudnia

W odpowiedzi na problem wykluczenia komunikacyjnego, samorząd województwa mazowieckiego uruchomił pilotażowy program, w ramach którego w subregionach siedlecko-ostrołęckim, radomskim i ciechanowskim funkcjonuje łącznie 10 linii autobusowych. Celem programu jest eliminowanie tzw. „białych pól komunikacyjnych” poprzez tworzenie linii dowozowych do stacji kolejowych, umożliwiających wygodne przesiadki na pociągi. Na terenie ostrołęckiego OSI funkcjonują obecnie dwie takie linie dowozowe, łączące Małkinię Górną z Ceranowem, Kosowem Lackim i Sokołowem Podlaskim¹⁹.

Organizatorem publicznego transportu zbiorowego na obszarze ostrołęckiego OSI są przede wszystkim powiaty, które odpowiadają za planowanie i zarządzanie siecią linii komunikacyjnych zapewniających dostępność przewozów na swoim obszarze. Uzupełniającą rolę pełnią gminy, które organizują lokalne linie autobusowe dostosowane do potrzeb mieszkańców. Przewozy realizowane są zarówno przez operatorów samorządowych, jak i przez podmioty prywatne działające na podstawie umów z jednostkami samorządu terytorialnego lub w ramach działalności komercyjnej.

¹⁹ Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Mazowsze MA nowe linie autobusowe, https://mazovia.pl/pl/dla_mediow/informacje_prasowe/mazowsze-ma-nowe-linie-autobusowe.html [dostęp 11.08.2025 r.]

Tablica 3. Organizatorzy publicznego transportu zbiorowego objęci w 2024 r. dopłatą ze środków Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych o charakterze użyteczności publicznej na terenie ostrołęckiego OSI

Nazwa organizatora	I nabór	II nabór	Łączna wnioskowana kwota dopłaty
	w tys. zł		
Gmina Chorzele	285,8	36,1	321,9
Gmina Czarnia	133,1	–	133,1
Gmina Czerwin	401,4	103,5	504,9
Gmina Długosiodło	612,7	–	612,7
Gmina Karniewo	288,9	–	288,9
Gmina Szulborze Wielkie	–	57,8	57,8
Gmina Wąsewo	166,7	–	166,7
Powiat Ostrołęcki	2271,8	335,6	2607,4
Powiat Przasnyski	310,2	28,5	338,7
Powiat Makowski	1216,3	44,7	1261,0
Powiat Wyszkowski	264,1	–	264,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie o wynikach naboru wniosków o objęcie dopłatą na 2024 rok w ramach Funduszu rozwoju przewozów autobusowych, <https://bip.mazowieckie.pl/arttykul/50-35569-informacja-o-wynikach-naboru-wnioskow-o-objecie-doplata-na-2024-rok-w-ramach-funduszu-rozwoju-przewozow-autobusowych-aktualizacja-z-30-01-2024-r> oraz <https://bip.mazowieckie.pl/arttykul/50-36208-informacja-o-wynikach-ii-naboru-wnioskow-o-objecie-doplata-na-2024-rok-w-ramach-funduszu-rozwoju-przewozow-autobusowych> [dostęp 15.12.2025 r.].

Planowanie zadań w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego wymaga zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania. Finansowanie transportu publicznego w województwie opiera się na środkach krajowych oraz europejskich. Dofinansowanie przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej realizowane jest z Funduszu rozwoju przewozów autobusowych, natomiast finansowanie inwestycji w infrastrukturę drogową, w tym infrastrukturę rowerową, odbywa się przy udziale Funduszy Europejskich przeznaczonych na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu.

Z Funduszy Europejskich dla Mazowsza w ramach działania „Mobilność miejska” w 2024 r. z ostrołęckiego OSI skierowany do dofinansowania został projekt „Budowa infrastruktury rowerowej i pieszej na terenie Ostrołęki”. Miasto Ostrołęka dostało dofinansowanie w wysokości ponad 20 mln zł²⁰. W 2024 r. Miasto Ostrołęka podpisało również umowę o dofinansowanie kwotą ponad 37,8 mln zł projektu nr FEPW.03.01-IP.01-0006/24 w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021–2027, Priorytet FEPW.03 Zrównoważona mobilność miejska, Działanie FEPW.03.01 Zrównoważona mobilność miejska w ramach programu Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021–2027. Zakres zadania obejmuje m.in. zakup autobusów elektrycznych wraz z ładowarkami, dostawa i montaż wiat przystankowych z tablicami SIP oraz instalacją fotowoltaiczną, w tym utworzenie zielonych przystanków, budowa centrum przesiadkowego czy budowa i przebudowa ścieżek pieszo-rowerowych (ul. Jana Pawła oraz ul. Traugutta) wraz z budową urządzeń do pomiaru ruchu rowerów i wyświetlania wyników, przebudowa pętli autobusowej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną (ul. Sienkiewicza, Al. Wojska Polskiego). Termin realizacji to lata 2025–2027²¹.

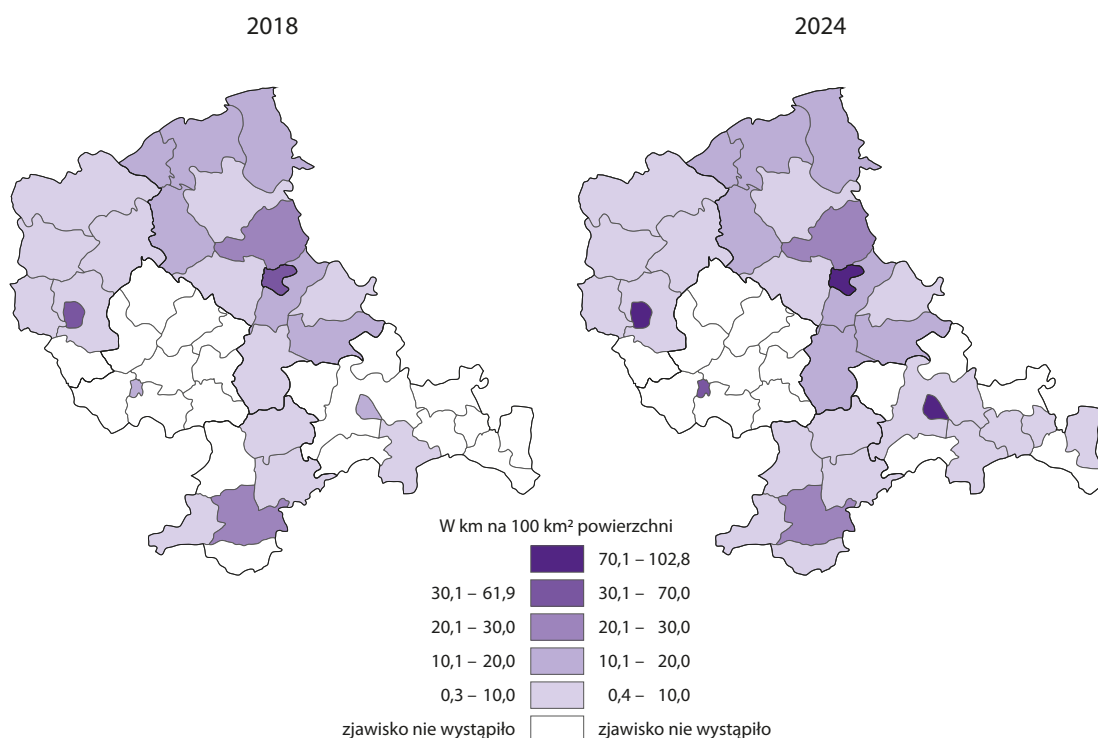
²⁰ Fundusze Europejskie dla Mazowsza, https://funduszeuedlamazowsza.eu/lista_nabory/3-1-mobilnosc-miejska-typ-projektu-infrastruktura-rowerowa-i-piesza-nr-fema-03-01-ip-01-018-24-dla-regionu-mazowieckiego-regionalnego/ [dostęp 11.12.2025 r.].

²¹ Urząd Miasta Ostrołęka, Raport o stanie miasta Ostrołęki za 2024 r., <https://bip.um.ostroleka.pl/attachments/download/26961>, str. 33 [dostęp 18.08.2025 r.].

Realizacja wskazanych przedsięwzięć wpisuje się w proces rozwoju zrównoważonej mobilności, obejmujący zwiększanie udziału transportu niskoemisyjnego oraz integrację różnych środków przemieszczania się. W tym kontekście rozwój infrastruktury rowerowej pełni funkcję uzupełniającą względem układu drogowego i transportu publicznego, wpływając na poprawę dostępności przestrzennej i bezpieczeństwa ruchu. Ruch rowerowy może stanowić alternatywę dla transportu samochodowego, zwłaszcza na krótkich dystansach. Funkcjonalność sieci transportowej zwiększa się dzięki rozwojowi infrastruktury, która obejmuje zarówno ciągi rowerowe, jak i punkty do postoju i parkowania rowerów (Bike and Ride).

W 2024 r. długość dróg dla rowerów na obszarze OSI wyniosła 483,1 km, wobec 366,3 km w 2018 r., co pokazuje wzrost dostępnej infrastruktury. Największą gęstością dróg dla rowerów (w przeliczeniu na 100 km²) charakteryzuje się Ostrołęka (102,8 km), a także gminy Przasnysz (90,2 km) oraz Ostrow Mazowiecka (82,6 km). Jednocześnie w 15 gminach nie odnotowano dróg dla rowerów, co wskazuje na nierównomierny rozwój sieci.

Mapa 18. Drogi dla rowerów
Stan w dniu 31 grudnia

W ostrołęckim OSI rozwój infrastruktury rowerowej koncentruje się przede wszystkim w Ostrołęce. Realizowane inwestycje, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, obejmują nie tylko budowę nowych dróg rowerowych, ale także rozwój infrastruktury towarzyszącej oraz systemów roweru miejskiego. W 2024 r. system rowerów publicznych w Ostrołęce obejmował 15 stacji i 64 rowery. Wskaźnik wypożyczeń na 1000 mieszkańców wzrósł z 381,22 w 2023 r. do 413,55 w 2024 r., co wskazuje na częstsze korzystanie z tej formy transportu.

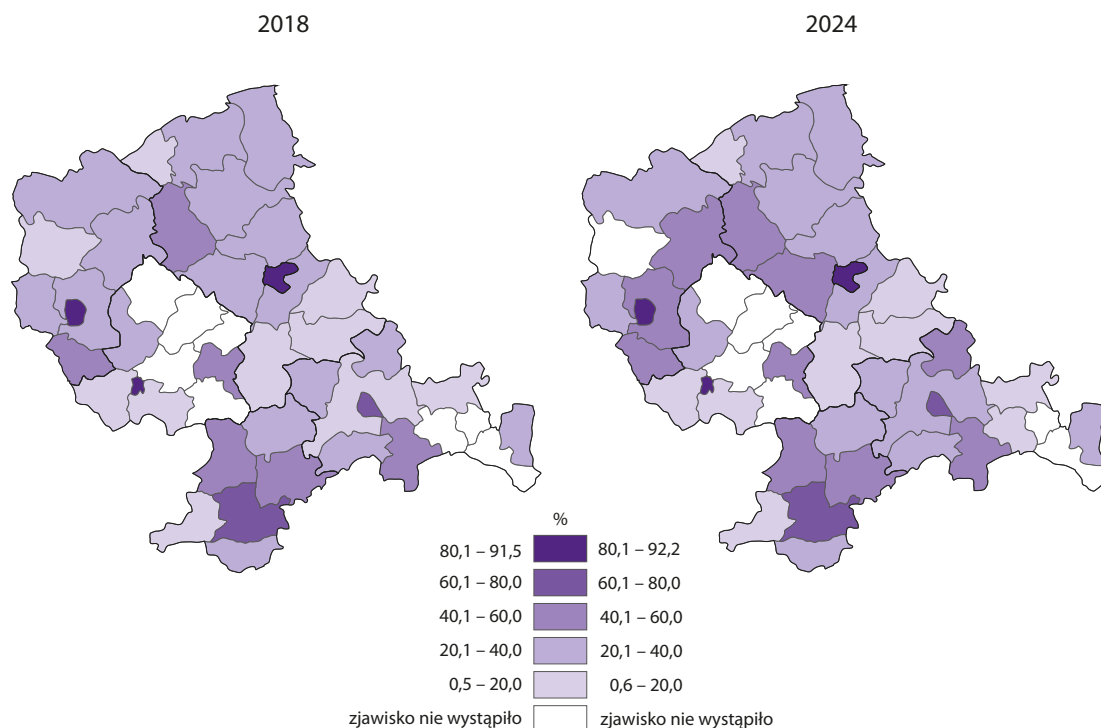
Drogi rowerowe w OSI stanowią istotny element rozwijającej się infrastruktury transportowej, jednak rozwój infrastruktury nie ogranicza się tylko do transportu – równie ważne dla gospodarki i jakości życia mieszkańców są inwestycje w sieci techniczne.

Infrastruktura komunalna

Ważny dla gospodarki jest rozwój infrastruktury drogowej, transportowej, ale również gazowej, energetycznej, wodno-kanalizacyjnej, światłowodowej itp., stwarzając optymalne warunki dla przedsiębiorców. Na obszarze OSI z sieci gazowej korzysta 27,9% ludności (przy średniej wojewódzkiej 57,0%), a z sieci kanalizacyjnej 49,9% (przy średniej 71,8%).

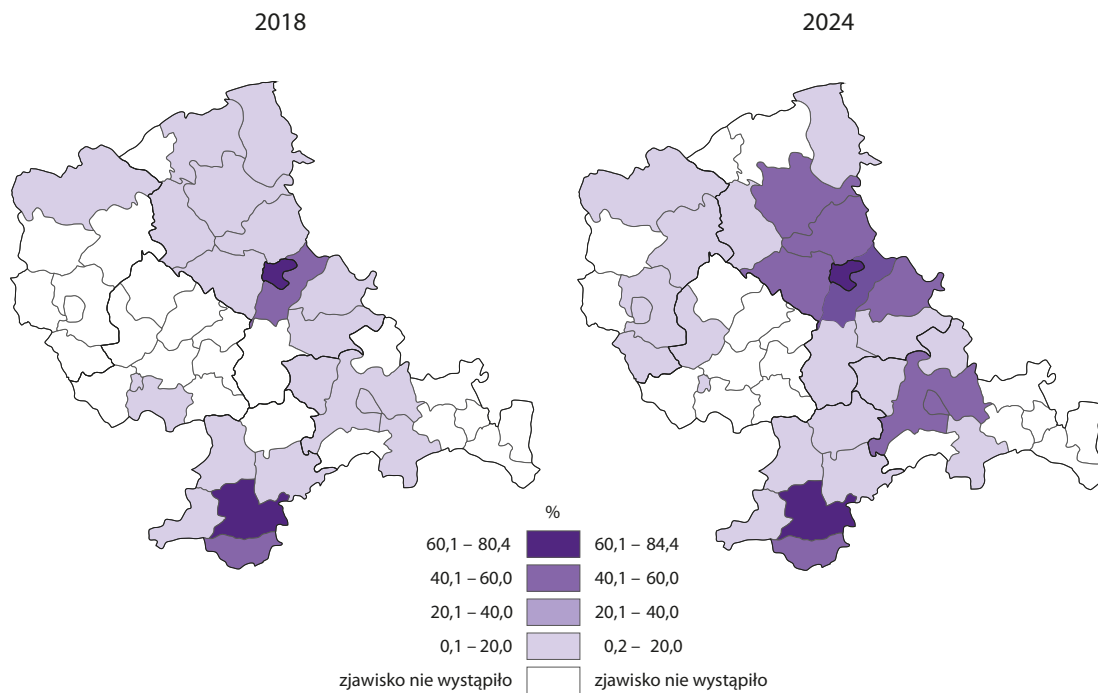
W 2024 r. czynna sieć kanalizacyjna na obszarze OSI obejmowała 1 551,3 km, co stanowiło 8,1% długości całej sieci w województwie (w 2018 r. 8,2%). W ciągu 6 lat została ona rozbudowana o 203,2 km, tj. o 15,1%. Największa część sieci kanalizacyjnej (10,7%) przypadła na Ostrołękę – 166,3 km, a spośród pozostałych gmin OSI wyróżniały się: gmina miejsko-wiejska Wyszaków z udziałem na poziomie 8,7% (135,5 km) i gmina wiejska Przasnysz – 7,1% (110,2 km). Najkrótszą siecią kanalizacyjną charakteryzowały się gminy wiejskie: Czarnia (0,2 km), Karniewo (0,4 km) i Szelków (1,7 km).

Mapa 19. Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie mieszkańców
Stan w dniu 31 grudnia

W 2024 r. czynna rozdzielcza sieć gazowa obejmowała 1 348,9 km, co stanowiło 6,7% jej długości na obszarze województwa. W porównaniu z 2018 r. sieć zwiększyła się o 24,1%, podczas gdy w województwie odnotowano przyrost na poziomie 17,7%. Blisko 16% jej długości znajdowało się na obszarze Wyszakowa (211,9 km, wzrost o 17,4%), a stosunkowo wysoki udział zanotowano także w gminach: Ostrołęka – 11,1% (150,0 km, wzrost o 17,1%) oraz Rzekuń – 9,8% (132,4 km, wzrost o 21,9%).

Mapa 20. Odsetek korzystających z sieci gazowej w ogólnej liczbie mieszkańców
Stan w dniu 31 grudnia

Finansowanie rozwoju lokalnego

Ostrołęcki obszar strategicznej interwencji, zgodnie z ustaleniami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+, stanowi obszar wymagający ukierunkowanego i skoordynowanego wsparcia publicznego, mającego na celu ograniczanie różnic rozwojowych wewnątrz regionu oraz wzmacnianie spójności terytorialnej województwa. Interwencja publiczna na tym obszarze koncentruje się na poprawie dostępności usług publicznych, wzmacnianiu kapitału społecznego i ludzkiego, a także zwiększaniu atrakcyjności inwestycyjnej i jakości życia mieszkańców.

Samorząd Województwa Mazowieckiego, w ramach środków pochodzących z budżetu województwa, wdraża różnego rodzaju instrumenty wsparcia ukierunkowane na zrównoważony rozwój całego województwa, takie jak: Mazowiecki instrument wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego, Mazowiecki instrument aktywizacji sołectw, Mazowiecki instrument wsparcia działkowców, Mazowiecki instrument wsparcia systemu monitoringu suszy rolniczej, Mazowiecki program dofinansowania szkolnych pracowni przedmiotowych, Mazowiecki instrument wsparcia infrastruktury sportowej czy Mazowiecki instrument wsparcia ochrony powietrza i mikroklimatu²².

Samorząd wspiera miasta, gminy i powiaty oraz organizacje pozarządowe i stowarzyszenia w realizacji projektów ważnych dla rozwoju lokalnych społeczności realizując ponad 20 programów wsparcia²³. Projekty w ramach tych programów są finansowane na podstawie ciągłego naboru wniosków, a ich wybór zależy od decyzji zarządu województwa oraz radnych. Na realizację programów wsparcia Sejmik Województwa Mazowieckiego przeznaczył w 2024 r. ponad 1 mld zł, a w 2025 r. 912 mln zł. Zarówno w 2024 r., jak i w 2025 r. największe środki finansowe przeznaczono na program „Mazowsze dla równomiernego rozwoju”, mający na celu wyrównywanie różnic rozwojowych pomiędzy gminami i powiatami na Mazowszu²⁴. Podmiotami uprawnionymi do składania wniosków o udzielenie dotacji są wyłącznie jednostki samorządu terytorialnego z województwa mazowieckiego. Beneficjentom z ostrołęckiego OSI, na realizację 162 projektów w latach 2019–2028, radni Sejmiku Województwa Mazowieckiego przeznaczyli w sumie ponad 241 mln zł w ramach tego programu. Najwyższą kwotę dotacji otrzymały jednostki samorządu terytorialnego z powiatu ostrołęckiego – 77,8 mln zł.

Gminy w ramach realizacji celów strategicznych mają dostęp do różnych źródeł finansowania, które mogą być wykorzystane do realizacji projektów rozwojowych na swoim obszarze. Niektóre z najważniejszych źródeł finansowania to:

- Fundusze Europejskie – m.in. Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027 (FEM27), Wspólna Polityka Rolna (WPR 2021–2027), Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Fundusz Spójności (FS) czy Krajowy Plan Odbudowy (KPO);
- krajowe źródła finansowania – m.in. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Rządowy Fundusz Inicjatyw Lokalnych, Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych;
- samodzielne źródła finansowania – tj. podatki, opłaty za usługi czy wpływy z własnego majątku;
- partnerstwo publiczno-prywatne – gminy mogą nawiązać współpracę z firmami prywatnymi, aby finansować projekty w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne.

²² Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+*, Warszawa 2022, str. 99.

²³ Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, <https://mazovia.pl/pl/bip/zalatw-sprawe/pieniadze-do-wziecia/programy-wsparcia-samorzadu-wojewodztwa-mazowieckiego.html> [dostęp 23.12.2025 r.].

²⁴ Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, https://bip.mazovia.pl/pl/dla_mediow/informacje_prasowe/budzet-mazowsza-na-2024-rok-przyjety.html oraz <https://bip.mazovia.pl/pl/pismo-samorzadu-wojewodztwa-mazowieckiego/msp-nr-1-81-2025-20250120/rekordowe-wydatki-mazowsza-2025.html> [dostęp 23.12.2025 r.].

Tablica 4. Kwota dotacji dla beneficjentów z ostrołęckiego OSI w ramach Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju województwa mazowieckiego według powiatów

Lata	Ogółem	Makowski	Ostrołęcki	Ostrowski	Przasnyski	Wyszowski	M. Ostrołęka
	w tys. zł						
Ogółem	241400,5	62216,5	77804,9	30056,0	36540,5	22782,6	12000,0
2019	105,0	105,0	–	–	–	–	–
2020	9869,5	6647,9	2598,0	–	623,6	–	–
2021	14233,3	3196,4	6940,0	2110,0	1625,6	361,2	–
2022	23961,5	9599,0	3139,0	3130,4	6084,1	2009,0	–
2023	45999,2	16578,5	12681,3	5564,6	5685,8	5489,0	–
2024	56619,3	9209,1	15779,3	6436,8	11672,8	5521,2	8000,0
2025	58998,3	9519,4	23193,4	11541,5	5279,3	7564,8	1900,0
2026	29614,5	7361,2	11474,0	1272,6	5569,3	1837,3	2100,0
2027	1000,0	–	1000,0	–	–	–	–
2028	1000,0	–	1000,0	–	–	–	–

Źródło: opracowanie własne na podstawie Załącznika do uchwały Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 197/25 z dnia 16 grudnia 2025 r., <https://bip.mazovia.pl/pl/bip/sejmik/uchwaly-sejmiku/rejestr-uchwal-sejmiku/uchwala-19725-sejmiku-wojewodztwa-mazowieckiego-z-dnia-2025-12-16.html> [dostęp 30.12.2025 r.]

Ważną rolę w finansowaniu projektów realizujących cele strategii województwa mazowieckiego na obszarze ostrołęckiego OSI mają środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, w tym Program Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027. Celem programu jest wsparcie zrównoważonego rozwoju Województwa Mazowieckiego poprzez realizowanie inwestycji z różnych obszarów życia społeczno-gospodarczego. O wsparcie finansowe mogą ubiegać się samorządy, przedsiębiorstwa, uczelnie, instytucje z sektora medycznego, instytucje kultury czy też organizacje pozarządowe.

Zgodnie z zasadami unijnej Polityki Spójności największe wsparcie otrzymują obszary słabiej rozwinięte gospodarczo. Regiony lepiej rozwinięte mają ograniczony dostęp do finansowania projektów. Na Mazowszu w takiej sytuacji znajdują się powiaty tworzące region warszawski stołeczny. Pozostałe powiaty należą do słabiej rozwiniętego regionu mazowieckiego regionalnego²⁵.

W tablicy 5 przedstawiono podział środków na poszczególne priorytety FEM27. W tablicy tej zawarto dane dotyczące alokacji 1,6 mld euro z Unii Europejskiej przypadających na region słabiej rozwinięty (w tym ostrołęcki OSI) z całkowitego budżetu dla województwa mazowieckiego wynoszącego 2,1 mld euro.

²⁵ Fundusze Europejskie dla Mazowsza, <https://funduszeuedlamazowsza.eu/o-programie-fundusze-europejskie-dla-mazowsza-2021-2027/> [dostęp 26.01.2026 r.].

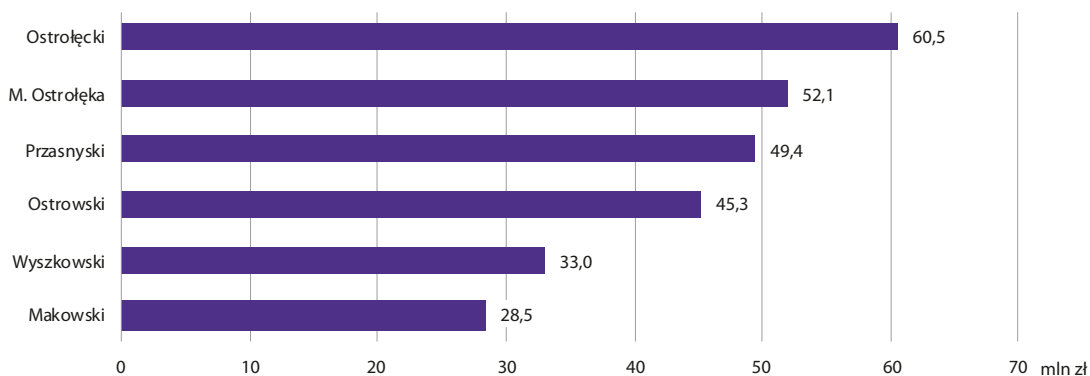
Tablica 5. Środki finansowe z Funduszy Europejskich dla Mazowsza 2021–2027 przeznaczone dla regionów słabiej rozwiniętych w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Numer celu polityki	Priorytet	Fundusz	Wkład Unii Europejskiej	Wkład krajowy	Ogółem	Stopa dofinansowania w %
			w tys. euro			
1	Priorytet I: Fundusze Europejskie dla bardziej konkurencyjnego i inteligentnego Mazowsza	EFRR	137132,7	24199,9	161332,6	85,0
2	Priorytet II: Fundusze Europejskie na zielony rozwój Mazowsza	EFRR	295421,2	52133,1	347554,3	85,0
2	Priorytet III: Fundusze Europejskie na rozwój mobilności miejskiej na Mazowszu	EFRR	134000,0	23647,1	157647,1	85,0
3	Priorytet IV: Fundusze Europejskie dla lepiej połączanego i dostępnego Mazowsza	EFRR	200000,0	35294,1	235294,1	85,0
4	Priorytet V: Fundusze Europejskie dla wyższej jakości życia na Mazowszu	EFRR	150650,0	26585,3	177235,3	85,0
4	Priorytet VI: Fundusze Europejskie dla aktywnego zawodowo Mazowsza	EFS+	125773,0	22195,2	147968,2	85,0
4	Priorytet VII: Fundusze Europejskie dla nowoczesnej i dostępnej edukacji na Mazowszu	EFS+	149138,4	26318,5	175456,9	85,0
4	Priorytet VIII: Fundusze Europejskie dla aktywnej integracji oraz rozwoju usług społecznych i zdrowotnych na Mazowszu	EFS+	170018,0	30003,2	200021,2	85,0
5	Priorytet IX: Mazowsze bliższe obywatelom dzięki Funduszom Europejskim	EFRR	142731,0	25187,8	167918,8	85,0
.	Priorytet X: Pomoc techniczna (EFRR)	EFRR	45143,0	7966,4	53109,4	85,0
.	Priorytet XI: Pomoc techniczna (EFS+)	EFS+	18792,2	3316,3	22108,4	85,0
1	Priorytet XII: STEP na Mazowszu	EFRR	26325,3	–	26325,3	100,0
Razem (region mazowiecki regionalny)			1595124,7	276847,0	1871971,7	85,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, *Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027*, Warszawa 2025, str. 230–231, https://funduszeuodlamazowsza.eu/wp-content/uploads/2022/12/FEM.2021.2027_wersja.4.0.pdf [dostęp 22.12.2025 r.].

Według stanu na 1 stycznia 2026 r. gminy, miasta i powiaty z ostrołęckiego obszaru strategicznej interwencji zostały dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2021–2027 kwotą 268,8 mln zł. Największe dofinansowanie otrzymały jednostki samorządu terytorialnego na terenie powiatu ostrołęckiego (60,5 mln zł).

Wykres 5. Dofinansowanie z UE w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027 dla jednostek samorządu terytorialnego według powiatów

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Fundusze Europejskie dla Mazowsza, <https://funduszeuedlamazowsza.eu/dokumenty-list/lista-projektow-realizowanych-z-funduszy-europejskich-na-mazowszu-w-latach-2021-2027/> [dostęp 25.01.2026 r.].